

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

Homosexualita jako výzva pro církvev

Robin Schmidt

Katedra: Systematická Teologie
Vedoucí práce: Doc. Pavel Hošek, Th.D.
Studijní program: B 75 08 Sociální práce
Studijní obor: 61415030 Pastorační a sociální práce

Praha 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem „Homosexualita jako výzva pro církev“ napsal samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů.

Souhlasím s tím, aby práce byla zveřejněna pro účely výzkumu a soukromého studia.

V Praze dne 1. 6. 2012

Robin Schmidt

Anotace

Název práce: Homosexualita jako výzva pro církve

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou homosexuality v křesťanském kontextu.

Stručně se dotýkám vztahu mezi křesťanskou vírou a homosexualitou a historií tohoto vztahu. Zabývám se vznikem a možnými příčinami homosexuální orientace. Hledám, jaké místo má křesťanská sexuální etika při určování morálnosti či nemorálnosti homosexuálního způsobu života nebo jen orientace samotné. Bádám v oblasti biblických výkladů a interpretací těch textů, které se zabývají sexuální etikou, či přímo homosexualitou. Podstatnou částí mé práce je otázka gay identity. Řeším, jestli je gay identita socio-politickým konstruktem nebo psychologickou daností. Jádro mé práce však spočívá, v čem je homosexualita pro církve výzvou a objevuji, že výzvou je především k tomu, aby se mohla odvíjet mezidenominační i sekulárně-církevní diskuze, která umožní gay komunitě i konzervativním křesťanům, jako dvěma hlavními binárními polůmi tohoto konfliktu, hlubší vzájemné porozumění. K tomu mi slouží teologická reflexe Miroslava Volfa, která podle mého názoru nabízí řešení ve formě zachování partikulárních tradic, odmítnutí jedné univerzální, totalitně prosazované politické pravdy či jednoho univerzálního církevního názoru, a upuštění od exkluzivistických tendencí, které způsobují trauma těm, kteří jsou lapeni v tomto táhlém konfliktu.

Tuto práci jsem psal s cílem najít odpověď či východisko pro ty, kteří zápasí s homosexualitou a nevědí, jak snoubit křesťanskou víru a homosexualitu. Práce si neklade za cíl získat odpověď na otázku etické oprávněnosti homosexuálních partnerství, spíše má za cíl informovat a shrnout všechny dostupné, protichůdné informace a nabídnout stanovisko, za jakých podmínek může vzniknout prostor k diskuzi.

Klíčová slova:

Homosexualita, pro-gay hnutí, ex-gay hnutí, reparativní terapie, sexuální orientace, partikulární tradice, univerzální pravda, gay křesťané, konzervativní křesťané, exkluzivismus, křesťanská spiritualita, biblické interpretace

Summary

Title: Homosexuality as a Challenge for the Church

This Thesis deals with homosexuality in a Christian context. It briefly touches the Relationship between Christian faith a homosexuality and history of this relationship. I deal with the origin and possible causes of homosexual orientation. I will point out, what is the role of Christian Ethics in determining morality of homosexual lifestyle or behavior or just the role of Christian Ethics in homosexual orientation in itself. I am reasearching in the field of biblical interpretation of those texts that deals with sexual ethics, or even homosexuality. The essential part of my thesis is the question about gay identity. Could the gay identity be a socio-political construct or rather innate biological and psychological fact? The core of my thesis is, however, why homosexuality is a challenge for the Church. My discovery is that the challenge is mainly in inter-denominational and secular-christian discussion, which could allow the gay community and the conservative Christians, as the two main poles of this binary conflict deeper mutual understanding. This to me is Miroslav Volf's theological reflection, which in my opinion offers a solution in the form of conservation of particular traditions, rejection of universal, totalitarian political truth and universal christian's truth, and the abandonment of the exclusivistic tendencies that cause trauma to those who are trapped in this conflict.

I wrote this thesis in order to find the answer or the basis for those who are struggling with homosexuality and do not know how to put homosexuality and the Christian faith together. This thesis does not attempt to answer the question of ethical legitimacy of homosexual partnerships, but rather aims to inform and summarize all available information. I want to offer the statement, on what conditions can we create or enable healtly and prolific discussion.

Keywords:

Homosexuality, pro-gay movement, ex-gay movement, reparative therapy, sexual orientation, particular traditions, universalistic truth, gay Christians, conservative Christians, Exclusion, Christian spirituality, biblical interpretation

Poděkování:

Rád bych poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce Doc. Pavlu Hoškovi, Th.D., za laskavou trpělivost a Mgr. Marku Macákovi za inspiraci.

Obsah

1.	Úvod.....	8
1.1.	Co je homosexualita?	11
1.2.	Proč a v čem je homosexualita výzvou pro církve?	14
2.	Homosexualita a křesťanská sexuální etika.....	16
2.1.	Být křesťanem a gayem zároveň?	20
2.2.	Gay identita	23
2.3.	Homosexuální partnerství v křesťanském kontextu	25
2.4.	Celibát a homosexualita.....	30
3.	Přístup církve k homosexualitě.....	32
3.1.	Stigmatizovaná minorita.....	35
3.2.	„The Marin Foundation“	38
3.3.	Reparativní terapie homosexuálně orientovaných osob	42
3.4.	„Pastoral Care Ministries“	45
4.	Homosexualita a Písmo Svaté.....	48
4.1.	Homosexualita ve světle křesťanských Písem a tradice	49
4.2.	Homosexualita ve vztahu ke křesťanské spiritualitě	51
5.	Fenomenologie „objektů“ podle Miroslava Volfa.....	54
5.1.	Zamítnutí exkluzivismu v „Ex gay“ i „Pro gay“ hnutí.....	56
5.2.	Odstup i přináležitost jako výzva pro církve	59
6.	Diskuze	60
7.	Závěr	64
	Seznam literatury	68

1. Úvod

Cílem této práce je stručný přehled dostupných informací o fenoménu homosexuality v křesťanském kontextu. Pokusím se nastínit, kudy a jakým způsobem by se měl, podle mého názoru, odvíjet dialog mezi křesťanstvem a gay komunitou. S velkou pokorou a rozvahou naznačím, jak můžou křesťanské církve a gay komunita po celém světě najít neutrální půdu, na které se mohou tyto „znenárodněné“ strany setkat a kde by se také mohl odvíjet konstruktivní rozhovor, plný vzájemného respektu a empatie. Domnívám se, že problematika homosexuality, tedy přesněji to, jak se tato problematika vztahuje k církvi, je jedním z ukazatelů, v jakém stavu, který se projevuje směrem k sekulární společnosti, se církve nachází. V tomto smyslu mluvím o homosexualitě jako o výzvě, protože ona to výzva ve své podstatě pro křesťany je. Ať už se nacházíme kdekoliv na pomyslném spektru křesťanských vyznání víry, ať už se hlásíme k jakékoliv křesťanské denominaci, homosexualita, a především to, jak jí chápeme, bude jedním z ukazatelů toho, jakým způsobem se vyrovnáváme s vlivem sekulární společnosti v církvi, ale také toho, jak se naše křesťanská víra projevuje ve vztahu k okolnímu světu uvnitř církve samotné. Především chci zdůraznit, že pokud mluvím o výzvě pro církve, má to jednoznačně pozitivní konotaci. Křesťanství, potažmo křesťanské denominace a společenství, si musí udržovat schopnost neustálé sebereflexe, znovu a znovu se vracet k základním článkům víry, obnovovat je, utužovat se v nich a hledat také odpovědi na aktuální otázky a výzvy, se kterými se každý lidský jedinec během svého života musí potýkat. Zároveň však také musíme být schopni reflektovat výzvy, před kterými stojí celá lidská společnost. Církve, aby byla svou podstatou tím, čím má církve být, se musí neustále reformovat. Musí moudře reagovat na okolní svět a

reflektovat svůj vlastní stav.¹ To je mé vlastní přesvědčení jako křesťana. Ovšem zde je zapotřebí dodat, že církev je velmi různorodá a to i svými názory, pohledy a přesvědčeními. Kontroverzní téma, jakým homosexualita bez pochyby je, je proto výbornou příležitostí k mezidenominační vášnivé diskuzi mezi křesťany samotnými a nutností lépe reflektovat a obhajovat svou víru směrem k sekulární společnosti i uvnitř partikulární inherentnosti. Problematika homosexuality ve vztahu ke křesťanství je do jisté míry o tom, jakým způsobem se jako věřící lidé vyrovnáváme s politickou agendou dvacátého prvního století, postmoderním myšlením a vědeckým, či přesněji naturalisticko-materialistickým pohledem na svět.² V neposlední řadě má smysl také hovořit o židovsko-křesťanském světonázoru, neboť právě ten, alespoň podle mnohých křesťanských konzervativních autorů, ovlivnil smýšlení sekulární společnosti ohledně problematiky homosexuality. Pokud ovšem chci hovořit o židovsko-křesťanském světonázoru, budu muset tento pojem blíže specifikovat a o to se také pokusím v následujících kapitolách. Můžeme říci, že homosexualita byla nahlížena skrze tuto židovsko-křesťanskou tradici. Někteří autoři jsou přesvědčeni, že právě židovsko-křesťanský světonázor byl příčinou kriminalizace homosexuality v některých západních společnostech.³ Ostrakizaci osob homosexuálně orientovaných můžeme vystopovat napříč celou křesťanskou historií. Evangelikál Andrew Marin si uvědomuje, že propast mezi GLBT (gay, lesbian, bisexual, transgender) komunitou a evangelikálními křesťany v USA je natolik hluboká, nakolik je

¹ JECH, Miloslav., *Dějiny Křesťanské Církve*, r. 1997, s. 8

² Někteří konzervativní křesťané, zabývající se otázkou homosexuality, jako např. Leanne Payneová, vidí v pozitivním přístupu ke gay komunitě jasnou analogii sekularizace církevních společenství.

³ Orig: „... in Western societies influenced by the Judeo-Christian view of sexuality and morality, homosexuality has been barely tolerated, and in many countries it has been outlawed.“

ISAY, Richard A., *Being Homosexual*, r. 1989, s. 13

poznámena traumatickou historií a nedorozuměním nebo spíše neochotou najít cestu k dialogu.⁴ Eticky složitých a kontroverzních témat je pro dnešní církve samozřejmě více, ale nebudu přehánět, když řeknu, že žádné z nich nemá takový dalekosáhlý dopad a potenciál narušovat lidské vztahy a rozdělovat společnost, a taktéž i prohlubovat propast mezi společnostmi a církví, jako toto téma. I když je samozřejmě téma mnohem složitější a komplexnější, stručně by se dalo říci, že je možné ho uchopit pouze v prostoru, vytvořeném pro diskusi mezi těmi, kteří se hlásí k progay hnutí a těmi, kteří obhajují tradiční křesťanský pohled a hodnoty. Musíme si ovšem uvědomit, že toto bipolární dělení může být zavádějící, někdy až iluzorní. Mnohé denominace se hlásí k určitému vyznání, ale to ještě nezaručuje, že jejich členové budou mít stejný názor. Často to bývá tak, že se pohybují na celé šíři názorového spektra, totéž platí i o sympatizantech pro-gay smýšlení. Nedá se tedy říci, že existují pouze dva tábory. Nicméně pro pochopení této problematiky je nejjednodušší popis a výčet argumentů dvou táborů na opačném pólu pomyslného ideového spektra. Aby mohlo vůbec k diskusi dojít, musí k tomu být vytvořeny podmínky. Proto se pokusím v této práci určit předpoklady, za kterých je možné tento prostor pro diskusi vytvořit a chci poukázat na to, proč je diskuze tolik důležitá. Vypůjčím si k tomu fenomenologii „objetí“ podle Miroslava Volfy a „pozvednutí konverzace“ podle Andrewa Marina. Poté se pokusím dokázat, že i partikulární křesťanské tradice mají své opodstatnění a přínos pro církve a to i v případech, kdy oponují politické korektnosti. Pokud by se

⁴ Orig: „Evangelical churches, families and individuals all across the country are being challenged by the GLBT community. The dichotomized relationship between evangelicals and the GLBT community has traumatic history and continues to grow further apart. Each group talks past the other rather than to the other group. The result is that, by and large, evangelicals know gay people only in a narrowly focused, two-dimensional light, and the GLBT community is left to search for God without the body of Christ to assist them, encourage them and validate their human existence as children of God.“

MARIN, Andrew, *Love Is An Orientation*, r. 2008, s. 21

dala tato práce shrnout v jedné větě – do jednoho argumentu, zněla by asi takto: Zamítají exkluzivistických tendencí je úkol a výzva pro soudobá církevní společenství. Myslím si, že je třeba bojovat proti jedné univerzální pravdě (často politicky prosazované) a pěstovat partikulární tradice.

1.1. Co je homosexualita?

„Sexualita znamená mnohem víc než jen fyzické vzrušení a orgasmus. S lidskou sexualitou je spjata schopnost cítit lásku, mít rád druhého člověka, prožívat citovou blízkost s jinou osobou, být nějaké ženě nebo muži vášnivě oddán. Sexualita stojí u jádra této obdivuhodné lidské zkušenosti, zamilování - být okouzlen krásou někoho jiného a být vytažen jakoby ze sebe, přilnout k druhé lidské bytosti tak silně, že pak začínáte měřit svůj život podle toho, co je dobré pro druhého, nikoliv pro vás. Sexualita je nedílnou součástí lidské schopnosti milovat. My totiž nejsme jen intelektuální tvorové, nekalkulujeme, abychom se rozhodli, koho milovat, jsme zároveň emocionální i tělesné bytosti. ... Mít strach pociťovat sexualitu znamená potlačovat tu nejvznešenější z lidských možností, lásku.“⁵

Daniel A. Helminiak poukazuje na to, že lidská sexualita je více, než jen sexuální přitažlivost, ale zároveň, zdá se mi, přeceňuje význam sexuality jako takové. Schopnost milovat přece nemůže být měřena pouze na základě citu, pokud máme mluvit o lásce v širším (zejména křesťanském) kontextu. Jak by se například vyrovnal s těmi, kdo jsou přitahováni nezletilými. Oni jsou přece ti, kteří mají strach pociťovat sexualitu a to zcela oprávněně, protože jsou v naší současné kultuře silně „perzekuováni“. Tihle lidé jsou tedy podle Helminiakovy logiky zjevně odsouzeni k tomu, že budou muset potlačovat tu

⁵ HELMINIAK D. A., *Co vlastně Bible říká o homosexualitě?*, r. 1989, s. 21

nejvznešenější z lidských možností – lásku. Zde se dostáváme blíže k jádru složitosti a rozporuplnosti tématu homosexuality jako takové. Jde totiž o to, jak si homosexualitu identifikujeme. Pokud se osoby, u kterých se projeví tyto pocity k náklonnosti ke stejnému pohlaví, identifikují jako homosexuálové, pak přijmou určitou roli, která je výsledkem společensko-vědního vývoje. S touto rolí se sžijí a vše, co tuto roli „ohrožuje“, vnímají jako útok proti jejich osobě. Toto je jádro celého problému. Proto je nutné si vyjasnit, co to vlastně znamená homosexualita. Livio Melina, profesor morální teologie na Institutu Jana Pavla II. pro studium o manželství a rodině na Papežské lateránské univerzitě v Římě zdůrazňuje, že:

„...osobu nikdy nelze ztotožnit pouze s její sexuální orientací či praxí, a že objev hlubokých psychologických a společenských vlivů vlastních homosexualitě je zaměňován s ostatními kulturními faktory, takže roste nejistota a možné zatemnění schopnosti určit objektivní kritéria morálního hodnocení. Ztráta autentické normativní hodnoty lidské přirozenosti a následná subjektivizace mravního smyslu jsou spojeny s erotizací okolní kultury a zdůrazňováním práva na sexuální potěšení, které poté, co oslavuje osobní svobodu, paradoxně podrobuje jedince determinismu jeho pudů odsouzením jakýchkoli mravních požadavků.“⁶

Také anglikánský kněz Mario Bergner zaujímá postoj, že sexualita je až druhotná. Zdůrazňuje na konferencích „Redeemed Lives Ministries“, že je nutné vidět lidi odděleně od jejich sexuality, i když je sexualita nedílnou a důležitou součástí každého individua.⁷ Mluvíme-li o homosexualitě, mluvíme tedy apriorně o sexuální orientaci člověka. Přidává se i John Stott, když říká, že:

⁶ VOJTĚCH, P., *Homosexualita a křesťanská antropologie*, 1998, s. 78

⁷ Konference „Redeemed Lives Ministries“, Holandsko, Delden, 6. – 10. 4. 2011

„... je třeba zdůraznit, že jsme všichni lidskými bytostmi, bez ohledu na naši sexuální orientaci. Jinými slovy, neexistuje žádný *homosexuál* jako samostatný a exklusivní jev. Existují pouze lidé, lidské bytosti, stvořené k obrazu Božímu, avšak zároveň bytosti porušené a hříšné – se vší slávou i tragikou, kterou tento stav znamená, a to i pro oblast sexu a sexuálních problémů. Jakkoli rozhodně nesouhlasíme s homosexuálními praktikami, neopravňuje nás to odlidšřovat ty, kdo se jich účastní.“⁸

Zde je nasnadě říci, že je problém zčásti vyřešen, oddělíme-li sexuální orientaci od osob a vidíme-li jedince s homosexuální orientací jako rovnocenné osoby. Dekriminalizací homosexuality Britským parlamentem roku 1967 se otevřely dveře pro hnutí za práva homosexuálů.⁹ To vedlo ke značným změnám v západní civilizaci ve prospěch homosexuálně orientovaných jedinců. Vzniká tedy to, co můžeme nazývat „gay kulturou“. Jde tedy o určitý myšlenkový světónázor, gay komunitu, která má silná práva a je chráněná jako menšina a propaguje určitý životní styl – popřípadě celou škálu možných životních stylů, ovšem v rámci a pod záštitou gay komunity. Proto, když dnes hovoříme o homosexualitě, musíme mít na mysli něco mnohem komplexnějšího než jen sexuální náklonnost ke stejnému pohlaví. Gayové a lesbičky vstupují svým „coming outem“ do nového světa, s novou identitou – „gay identitou“. Současný spor uvnitř církve, ale i vně, se vede hned na několika úrovních. Jednak je snaha zpochybnit „gay identitu“ jako takovou. Tím by byl pojem homosexualita pouhým projevem sexuálních preferencí, které by byly víceméně chápány na behaviorální úrovni. „Gay identita“ by pak byla chápána jako sociální konstrukt, nikoli danost. Někteří se však ani nezajímají tolik o to, jestli je homosexualita vrozená či nikoli, jestli je to

⁸ STOTT, John. *Homosexuální partnerství?*. r. 2000, s. 9

⁹ V Československu byla homosexualita dekriminalizována reformou trestního zákona, platnou od r. 1961.

FANEL, Jiří, *Gay Historie*, r. 2000, s. 445

chování naučené, uměle vytvořené společností jako sociální konstrukt, protože se snaží hájit boží normy a jeho vůli pro tento svět, která, jak dále uvidíme, může být pouhou projekcí partikulárních křesťanských tradic a určitých interpretací křesťanských písem, tedy určitých biblických výkladů.

1.2. Proč a v čem je homosexualita výzvou pro církve?

„V církevní historii představovaly sexuální otázky zpravidla problém, který se musel řešit. S postojem k pohlavnímu životu měla církev vždy nějakou obtíž. Částečně to platí i o současnosti, neboť postoje společnosti se často velmi odchyľují od křesťanských zásad a napadají je. Jeden ze zásadních a rostoucích rozdílů mezi církevní naukou a míněním společnosti je v tom, že pohlavní styk mnozí považují primárně za prostředek k navození rozkoše a teprve sekundárně za způsob trvalého soužití dvou partnerů ve věrné lásce a za cestu ke zplazení potomka.“¹⁰

Sexualita byla vždy žhavým tématem jakékoliv lidské společnosti, zvláště pak ve společnosti silně ovlivněné křesťanstvím. Pro křesťanskou církev je veřejná diskuze o homosexualitě velice aktuální téma, protože se zde zápasí a hledá, kde má církev své místo ve světě a jakým způsobem se angažovat v sekulární společnosti. To, jakým způsobem se církev staví k homosexualitě, vypovídá do jisté míry o tom, jakým způsobem se vyrovnává se svou rolí. Sexualita je otázkou antropologickou, proto se zde nutně střetávají odlišné názory natolik, nakolik se liší pohled na člověka sekulární společnosti a církví. Cílem této práce není rozebírat, co to církev je, ale společenstvím jakých lidí musí být, pokud chce být výzvou pro sekulární společnost v tom smyslu, že bude schopna ustát sekulárně-politický tlak a zároveň si zachovat vnitřní

¹⁰ VYBÍRAL J., Pastorační a etické výzvy v oblasti manželství, rodiny a sexuality, 105

integritu a identitu uvnitř inherentní tradice.¹¹ Proto jsem v názvu své práce uvedl pouze „církev“, ani se nechci vymezovat, jakou křesťanskou tradici mám na mysli. Je nutné zohledňovat partikulární křesťanská hlediska, ale stejně tak je nutné nahlížet na univerzální církev ve smyslu její katolicity. To, co chci dokázat nejrůznějšími argumenty je, že veřejná diskuze o homosexualitě jistým způsobem vlastně formuje postavení církve a nutí ji, jasně se vymezovat a hlavně definovat. Homosexualita samozřejmě není jediným ožehavým tématem, ale je jedním z mnoha, při kterém se církev musí zamýšlet znovu a znovu nad svým posláním a nad svou rolí v sekulární společnosti. Čím více je téma kontroverznější, tím větší „užitek“ vlastně pro křesťanskou církev přináší, protože nás to nutí neustále se s něčím vyrovnávat, nutí nás to jako křesťany pružně reagovat na vývoj světové politiky a vývoj lidské společnosti jako takové. Kontroverzní témata nás nutí hledat hodnoty, na kterých stojíme a budujeme křesťanská církevní společenství, církevní organizace a instituce a prohlubuje se interdenominační dialog. Musíme se také vyrovnávat s Písmem svatým a hledat jeho autoritu a místo v církvi. V neposlední řadě chci také zdůraznit, že kontroverzní témata nás také nutí více se zamýšlet nad podobou naší vlastní spirituality a reflektovat její udržitelnost. Toto vše považuji za ohromnou výzvu pro dnešní církev. V této své práci chci ukázat, jakým směrem se vydat, aby veřejná diskuze o homosexualitě nebyla církví odmítána nebo potlačována. Jakými lidmi se musíme stát, abychom dovedli udělat prostor v našich církvích pro „ty druhé“ – prostor pro jinakost a zároveň nepřijít o svou vlastní identitu a poslání? Jak vytvořit atmosféru, kde se odpůrci „gay hnutí“ i jeho zastánci v církevní podobě budou moci názorově „utkat“ při vzájemné úctě a respektu a vzdát se svých exkluzivistických tendencí? Pomůže nám k tomu fenomenologie objetí Miroslava Volfa? Je vodítkem

¹¹ Mám zde na mysli vnitřní identitu partikulárních křesťanských tradic, které se potřebují stále znovu definovat a svou tradici buď reformovat nebo zachovat udržitelnou.

„pozvednutí konverzace“ Andrewa Marina? Může „Ex gay“ hnutí obstát ve snaze o odstranění exkluzivistických tendencí? Odpovědi na tyto otázky jsou jádrem mé bakalářské práce. Chci ukázat na to, jak může být tato diskuze pro církev cenná, ve smyslu růstu a hledání pravdy, hledání hodnot a hledání Boha samotného. Čím větší tlak sekulární společnost vytváří, tím větší možnost růstu se nám nabízí. Tím více můžeme hledat a zápasit o své poslání v tomto světě. Také ale ukážu, jak může církev svým lhostejným nebo odmítavým či dokonce bigotním postojem způsobit svůj vlastní rozklad zevnitř a přijít tak o možnost intelektuálního, spirituálního zápasu, který může přinést duchovní obrodu a v posledu také přispět k větší jednotě křesťanských církví. Dále ukážu, že záleží na tom, jakým způsobem jednotlivé církve uchopí toto otázku. Ukážu, v jakých případech se k tomu některé církevní proudy staví jako k „mechanickému“ problému, který je třeba odstranit nebo úplně popřít jeho existenci, a v jakých případech dokáží společenství jednat s konkrétními lidmi a přistupovat k nim osobně, poskytnout jim prostor ve svých společenstvích i ve svých vlastních srdcích, aby mohli růst ve spiritualitě a samostatně se rozhodnout, jakým směrem se vydají, nehledě na výsledek. Je v tom totiž obrovský rozdíl, který může změnit náš postoj. Budu se zabývat tím, proč by se církev měla zaměřit na jednotlivé osoby a byla otevřena diskuzi místo často laciného filosofování typu „o nich bez nich“. Výzva je to především v tom, že se ukáže, funguje-li církev jako komunita, jako společenství nebo jako chladný systém, který se nehodlá žádnými jednotlivci zabývat a řeší pouze „problém“ místo osobního přístupu k lidským bytostem.

2. Homosexualita a křesťanská sexuální etika

Současná diskuze v sekulárních kruzích je uzavřena a shrnuta s tím, že homosexualita je zcela přijatelná varianta lidského chování, protože je to jednoduše vrozená záležitost.¹² V křesťanských kruzích mnozí autoři přistoupili na tento způsob argumentace. Výsledkem pak je, že se morálnost a opodstatněnost homosexuálního chování poměruje tím, jsou-li autoři či čtenáři příklonění a ztotožnění s tímto tvrzením, nebo stojí-li v opozici proti tomuto tvrzení. Tak se stalo, že se problém homosexuality, i z čistě etického hlediska, nazírá pod zorným úhlem vrozenosti či nevrozenosti.¹³ Domnívám se, že to, je-li homosexualita vrozená či nikoli, nemůže být apriorním základem diskuze. Pokud zastáváme názor, že homosexualita je vrozená, pak zastávám názor jako Stanley Grenz, že stále ještě není a nemůže být diskuze uzavřena.¹⁴ Osoby jsou odpovědné za své činy, ať už mají jakékoliv subjektivní pocity.¹⁵ Grenz dále podotýká, že křesťanská tradice nás učí, že osobní odpovědnost není omezena naším vědomým rozhodnutím, našimi vědomými volbami. Připomíná nám, že přesně toto mají na mysli reformovaní teologové, když mluví o pojmu

¹² Tímto tvrzením mám na mysli většinu, nicméně existují i výjimky. Všimněme si velkého rozdílu mezi „východem“ a „západem“. Ukázalo se to i nedávno při dalším „nezdaru“ demonstrace gay aktivistů v Moskvě. Domnívám se, že právě díky „gay movement“ se na západě umocnila jeho pozice i politicky a tím se změnilo myšlení společnosti ve prospěch gay komunity.

¹³ Stanley Grenz podotýká, že když se diskuze ubírá tímto směrem, dostaneme se nutně do bodu, kdy ztotožníme to, co je „přirozené“ s tím co je zároveň „morální.“

GRENZ, Stanley J., *Welcoming but not Affirming*, r. 1998, s. 118

¹⁴ Orig: „Ethicists remind us that to argue from any supposed natural reality to moral rectitude is to commit the *naturalistic fallacy*, that is, to deduce an *ought* from an *is*. Ethics, however, is not the condoning of what is natural. Thus, even if homosexuality were indisputably *natural* for certain people, this would not in and of itself justify their engaging in same-sex practices.“

GRENZ, Stanley J., *Welcoming but not Affirming*, r. 1998, s. 117

¹⁵ Mario Bergner vidí problém v postmoderním smýšlení společnosti, kdy jsou lidé nakloněni věřit tomu, že musí jednat vždy podle svých subjektivních pocitů a co více – lidé jsou často určováni svým subjektivním prožíváním a jsou jím zcela definováni. To znamená, že lidé jsou sníženi na úroveň svých pocitů – oni vlastně „jsou“ svými pocity – to je jejich identita.

Konference „Redeemed Lives Ministries“, Holandsko, Delden, 6. – 10. 4. 2011

Pro srovnání: Leanne Payne tento jev nazývá ve své literární tvorbě „nemoc introspekce“.

„porušenosti“.¹⁶ Když se bavíme o křesťanské sexuální etice, musíme vzít v úvahu také homosexuální životní styl a jeho následky. I zde se autoři rozcházejí. Opět je to velice citlivá otázka, zejména proto, že odpověď na tuto otázku nás může, podle mého názoru, přivést ke zcela odlišnému názoru a postoji vůči homosexualitě. Mnozí autoři napadají homosexuální životní styl a hovoří v souvislosti s tím o amorálnosti a promiskuitě.¹⁷ Někteří poukazují na četnost a výstřednost pohlavních aktivit, zejména mezi muži. Je jen málo věcí, které nebyly použity některými muži k přivedení k orgasmu. Je to na pováženou, když si uvědomíme, že člověk má daleko divočejší sexuální touhy, než můžeme sledovat mezi zvířaty.

„Muži jsou schopni mít sex se ženami, s muži, s malýma holčičkami a mladými chlapci, s jedním partnerem i s velkou skupinou lidí, s členy vlastní rodiny a také s celou řadou domácích zvířat. Jsou schopni dosáhnout orgasmu pomocí neživých objektů, jakými jsou kůže, boty nebo další kusy lidského ošacení, skrze močení i defekaci jeden na druhého, skrze převlékání se do dámských šatů, skrze sledování druhým lidí, kteří jsou mučeni, mazlíci se s dětmi obojího pohlaví, posloucháním hlasu (sex po telefonu) a samozřejmě v neposlední řadě sledováním obrázků nahých těl nebo jejich částí...“¹⁸

¹⁶ Orig: „The Christian tradition declares that personal responsibility is not limited to matters in which we have full personal choice. Why not? This question leads to the concept of sin. Viewed from the biblical perspective, sin means *missing the mark* that is, failing to live up to God's intention for our lives. Rather than a somewhat localized debilitation, this failure can be felt in all areas of human existence, and its presence predates our conscious choices.. This is in part what the Reformers meant by *depravity*.“

GRENZ, Stanley J., *Welcoming but not Affirming*, r. 1998, s. 118

¹⁷ Odkazují na studie: A. P. Bellem a M. S. Weinberg v jejich společné knize „Homosexualities“ z roku 1978 uvádí, že 74 procent mužských homosexuálů udalo, že mělo během svého života více než 100 partnerů.....

Dále studie „Multicenter AIDS Cohort Study, podle které 69 – 83 procent mělo 50 a více sexuálních partnerů během svého života

KASLOW, R. A., *American Journal of Epidemiology* 126, r. 1987, s. 310 - 318

¹⁸ Orig: „Human sexuality, especially male sexuality, is polymorphous, or utterly wild (far more so than animal sexuality). Men have had sex with women and with men, with little girls and with young boys, with a single partner and in large groups, with immediate family members, and with a variety of domesticated animals. They have achieved orgasm with

Tímto poukazuje Dennis Prager na další rozměr lidské sexuality – je to sexualita chápána primárně jako prostředek k navození rozkoše. Křesťanský pohled na sexualitu se od výše zmíněného pohledu značně liší. Mircea Eliade říká že: „Pro moderní vědomí je fyziologický akt – jídlo, sex apod. – v podstatě pouze organickým fenoménem, byť může být ještě obestřen určitými tabu (např. pravidly *slušného stolování* nebo zákazy určitého sexuálního chování, které jsou společensky nepřijatelné). Pro primitivního člověka nejsou tyto akty nikdy čistě fyziologickými, jsou nebo se mohou stát svátostí, tedy obecnstvím s posvátnem.“¹⁹ Eliade se stejně jako C. S. Lewis domnívá, že sexuální akt má v každém ohledu transcendentní význam. Křesťané mohou být ztráty transcendentního rozměru sexuality, způsobné modernismem, ušetření, budou-li vnímat sexuální akt jako „svatý prostor“, jak se o tom zmiňuje Eliade. Jak podotýká L. Payneová : „Ztratíme-li kosmologii, jejímž středem je Bůh, přicházíme o transcendentní dimenzi čehokoli: muže, ženy, pohlavní identity, manželství, sexuality, vztahu s Bohem a s celým stvořením.“²⁰ Více se o transcendenci a symbolickému významu sexuality zmíním v dalších kapitolách v souvislosti s hlavními argumenty oponentů homosexuálního partnerství. Pokud tedy hovoříme o sexuální křesťanské etice a jejímu nazírání na homosexualitu, sotva si vystačíme s tvrzením Ch. Levana, že: „homosexuální milostný vta h nemůž e být považován za nemorální, protože tím zúčastněné osoby nikomu neublíží.“²¹ Mario Bergner vyučuje na

inanimate objects such as leather, shoes and other pieces of clothing, through urinating and defecating on each other .., by dressing in womens garments, by watching other human beings being tortured, by fondling children of either sex, by listening to a womans disembodied voice (phone sex), and of course by looking at pictures of bodies or parts of bodies. There is little, animate or inanimate, that has not excited some men to orgasm.“

PRAGER, D., *Judaism, Homosexuality, and Civilization*, r. 1990, s. 3

¹⁹ ELIADE, M., *The Sacred and the Profane*, (New York: Harper and Row, bez v ročení), s. 141

²⁰ PAYNE, L., *Uzdravující Přítomnost*, r. 2008, s. 114

²¹ Orig: „ Homosexual liaisons must be affirmed because they simply don't harm anyone.“ LEVAN, CH., *Homosexuality and Sin*, r. 1990, s. 66

konferencích „Redeemed Lives Ministries“, že je to právě princip rozdílnosti a jinakosti, který je základem biblické sexuální etiky a toho, kým jsme jako muži a ženy. Křesťanský pohled na sexualitu vychází z tradice židovsko-křesťanského Písma svatého. Proto musíme mít na paměti hermeneutický rozměr, pokud chceme hovořit o křesťanské sexuální etice.

2.1. Být křesťanem a gayem zároveň?

Být křesťanem a gayem zároveň označuje v anglické křesťanské literatuře hojně užívaný termín – „gay christian“.

Nesnažíme se však smířit neslučitelné? Pro mnoho křesťanů to neslučitelnou kombinací je. Samotní gay křesťané, kteří se takto sami identifikují, se nevyhnutelně nechávají „onálepkovat“. To je také důvod, proč mnoho homosexuálně orientovaných osob v církvi o své orientaci buď mlčí úplně, nebo se vyhýbají tomu, aby byly „nasoukáni“ do této kategorie. Stanley Hauerwas považuje právě tuto skutečnost jako důvod k tomu, aby se vyhnul pojmenování někoho homosexuálem. Pokud je tato skutečnost to hlavní, to primární, co nás charakterizuje, pak nás i druzí lidé budou vnímat primárně na základě naší sexuality, nikoli celkového charakteru.²² Ale jak uvádí Andrew Marin ve svém výzkumu: „Pro velkou část GLBT komunity se sexuální chování stalo tím, co je definuje a odlišuje od těch ostatních, jejich sexuální orientace je tím, kým oni jsou.“²³ Alespoň tak o sobě přemýšlejí. Celé Ex-gay hnutí je naopak postaveno na myšlence, že gay identita je uměle vykonstruovaná, jak uvedu podrobněji v dalších kapitolách. Ex-gay hnutí odděluje „gay identitu“ a osobu, která se touto identitou sama definuje. Protože

²² HAUERWAS, S., *Sanctify them in the Truth*, r. 1998, s. 117

²³ Orig: „.... same sex sexual behavior is the dominating characteristic that sets them apart from everyone else, their sexual behavior is who they are.“

MARIN, A., *Love is an Orientation*, r. 2009, s. 38

chápu homosexuální způsob života jako hřích, tak jim nezbývá nic jiného, než tyto dvě věci oddělit. Jak to říkají evangelikálové: „Milovat hříšníka, ale nenávidět hřích.“ Nedorozumění začíná ve chvíli, kdy to věřící gayové a lesbičky chápou jako útok proti svým osobám a označují to za homofobii. Věřící gay komunita však zastává názor, že jejich sexualita je jejich identitou a tyto dvě věci od sebe neoddělují. Proto při snaze konzervativních křesťanských církví nabídnout „pomoc“ homosexuálně orientovaným osobám, je tato snaha často označována jako homofobní útok. Na základě výše uvedeného vybízí Andrew Marin evangelikální a další křesťanské církve s konzervativním pohledem k tomu, aby se fráze „milovat hříšníka, ale nenávidět hřích“ v kontextu diskuze křesťanů a gay komunity, úplně vyhnuly. Pro Marina je to začátek cesty k dialogu s gay komunitou, protože se tím vyhýbáme tomu, co oni vnímají jako hluboké pohrdání ze strany křesťanů.²⁴ V „etice péče“ podle Gilliganové se dozvídáme, že: „spravedlnost je v tomto kontextu chápána jako respekt vůči druhým v jejich chápání sebe sama.“²⁵ Katolický kněz a psychiatr McNeill hovoří v této souvislosti o kontaminaci církve homofobií. Podle McNeilla je každá církevní politika, či teologie, která nepřiznává gayům a lesbičkám hodnotu a respekt, psychicky destruktivní a tudíž špatná.²⁶ Stanley Hauerwas říká, že pokud křesťané neschvalují otevřené přiznání se osob, které sami nazývají svými přáteli, ke gay identitě, pak není něco v pořádku.²⁷ Pokud má Hauerwas pravdu, pak nemůžeme být opravdovými přáteli těch, o kterých si myslíme, že žijí morálně nepřijatelným životem, protože tím se sami

²⁴ MARIN, A., *Love is an Orientation*, r. 2009, s. 47

²⁵ GILLIGAN, C., *Moral Orientation and Moral Development*, r. 1987, s. 24

²⁶ Orig: „As lesbian women and gay men, we must prayerfully undertake a personal reevaluation of what we have inherited, because much of what has come down to us from the church has been contaminated by the evil of homophobia. We must ask ourselves which of the church's values we continue to want, respect, and love, in other words, which values are compatible with who we are and are not destructive of our dignity as persons. As I mentioned earlier, whatever is psychologically destructive must be bad theology.“

MCNEILL, J., *Taking a Chance on God*, r. 1988, s. 22-23

²⁷ HAUERWAS, S., *Sanctify them in the Truth*, r. 1998, s. 117

uvádíme do paternalistické pozice a ti druzí jsou těmi, kteří se musí změnit, aby se nám rovnali a byli našimi rovnocennými partnery. Je zřejmé, že přátelství, na takovémto předsudku, být založeno nemůže. To je také jeden z důvodů, proč je tato problematika polarizována. Ačkoli je rozdělení na Ex-gay hnutí a pro-gay křesťany v církvi mírně zjednodušující, dá se říci, že je to v současnosti asi jediný rámeček, ve kterém můžeme tuto problematiku lépe uchopit a formulovat. Samozřejmě, že existují i postoje, které se nedají chápat ani jako postoje formované v rámci ex-gay hnutí, ani postoje nebo názory, které by vyjadřovaly pro-gay teologii. Jde o všechny snahy těch jednotlivců či křesťanských komunit, které se tváří jako neutrální. Nicméně mám za to, že zde žádná neutralita neexistuje. To, co se zdá být neutralitou, je totiž podle mého názoru pouhá lhostejnost, nezájem, či záměrné vyhnutí se kontroverzi. Je třeba k tomu ještě dodat, že ne všichni, kteří považují homosexuální chování za amorální, jsou stoupci nebo sympatizanti ex-gay hnutí. Mnozí takoví totiž nemají ani o samotné existenci ex-gay hnutí zdání. A naopak je potřeba také říci, že ne všichni ti, kteří sympatizují s homosexuálním partnerstvím, zastávají pro-gay teologii. Protože vnímám tuto polarizaci jako konfliktní situaci, která ničí křesťanská společenství, vrhá špatné světlo na křesťanskou církev v sekulární společnosti a v neposlední řadě způsobuje velké emocionální utrpení samotných gayů a lesbiček, ale i ex-gayů, učinil jsem za tímto účelem určitou syntézu východisek a poznatků výzkumu Andrewa Marina a východisek teologické reflexe Miroslava Volfa. Volfova „vůle k objetí“ jako epistemologický postoj neboli morální předpoklady morálního náhledu, je podle mého názoru možností, jak vytvořit prostor pro konstruktivní, plodnou debatu mezi těmito dvěma zneprátelenými stranami, ale zároveň i „vztažení“ těch, kteří stojí opodál a brání se vyslovit svůj názor ze strachu z toho, že byli obviněni buď z homofobie nebo z toho, že nejsou „dost duchovní“. Pozici Andrewa Marina zde chápu jako určitý můstek, ze kterého se nejdříve musíme

odrazit, abychom fenomenologii Volfova „objetí“ mohli na tento konflikt úspěšně aplikovat. O to se také pokusím v dalších kapitolách, zejména pak v kapitole 5.

To, jakým způsobem se stavíme ke gay identitě, bude záležet na tom, jakou tradici, či jaký biblický výklad přijmeme. John Boswell se domnívá, že žádná filosofická tradice, na které je křesťanství postaveno, nebo kterou bylo ovlivněno, nezamítá homosexuální chování jako volbu pro křesťany. Podle Boswella měly na utváření křesťanství kromě Bible také vliv tři konkrétní morální filozofické tradice: (1) Židovsko-Platónská škola v Alexandrii, (2) dualistická averze vůči všemu tělesnému, a (3) stoický koncept „naturální“ sexuality.²⁸ Proto bude důležité si ozřejmit, na jakém základě vlastně stojí „gay teologie“, protože je více než jasné, že evangelikální, charismatické a konzervativní křesťanské kruhy, by se vůči Boswellově tvrzení o významu vlivu těchto tří filosofických tradic ostře ohradily. Více se tomuto tématu budu věnovat v kapitole 4. Jen jsem chtěl nastínit, pokud hovoříme o „gay křesťanech“, v jakém rámci se budu pohybovat.

2.2. Gay identita

Andrew Marin postuluje názor, že sexuální chování je výrazem gay identity. Sám se hlásí k evangelikální odnoži křesťanských církví a její fundamentální tradici. Zároveň ale upozorňuje na to, že se křesťané často dopouštějí té chyby, že vystupují jako morálně nadřazení gay komunitě – tento postoj budu v této práci nazývat paternalistickým postojem církví. Tento postoj vychází z přesvědčení takového biblického výkladu, který připouští pouze tři možnosti vzhledem k projevu lidské sexuality: být heterosexuálem, žít v celibátu nebo žít

²⁸ BOSWELL, J., *Christianity, Social Tolerance, and Homosexuality*, r. 1980, s. 128

v hříchu.²⁹Gay komunita je tímto postavena před hotovou věc. Jedinec si sám zvolí jednu z výše uvedených možností a tím je pak „zaškatulkován“ do příslušného boxu. Andrew Marin prosazuje myšlenku v křesťanských kruzích, abychom se vzdali svého nadřazeného (paternalistického) přístupu ke gay minoritě. Určitým řešením by tedy bylo, kdyby křesťané přijali koncept gay identity do té míry, do jaké si jej identifikuje gay minorita sama o sobě. Ex gay hnutí má apriorní přístup, pramenící z předpokladu, že nic takového, jako gay identita neexistuje, alespoň tedy ne ve smyslu nějaké neměnné danosti, která by byla přirozená a žádoucí. Ex gay hnutí vnímá ztotožnění se s gay identitou jako známku psychologické nezralosti, nedospělosti či projev sexuální neurózy. Někteří autoři se vyjadřují dokonce v tom smyslu, že být homosexuálem nebo se nazývat gayem, jsou dvě odlišné věci. Gay identita znamená podle mnohých něco více, než jen sexuální orientaci.³⁰Podle Andreho Marina se velká část gay komunity identifikuje s gay identitou. V praxi to znamená, že kdyby od nich chtěl někdo sexuální orientaci, či sexuální projevy této orientace odejmout, vzali by jim celou identitu, to, kým jako lidé jsou.³¹A to je také důvod, proč je pro gay komunitu, identifikující se s gay identitou, tolik nesrozumitelné tvrzení evangelikálních církví, že hřích je homosexuální jednání, nikoliv sexuální orientace sama o sobě. Na tomtéž bodě, kterému se doporučuje Andrew Marin v komunikaci s gay komunitou vyhnout, buduje ex gay hnutí svůj přístup ke gay komunitě. Ex gay hnutí může pracovat se svým konceptem „uzdravení“ pouze v kontextu gay identity. Podle Leanne Payne je ztotožnění se s gay identitou sexualizací potřeby, která svou povahou sexuální není – jde pouze o určitý vývojový krok, který tím pádem není překonán.³² Proto v tomto smyslu vidí ex gay hnutí homosexualitu jako sexuální neurózu. Alan Medinger

²⁹ MARIN, A., *Love is an Orientation*, r. 2009, s. 36

³⁰ THOMPSON, M., *Gay Soul*, r. 1995, s. 104

³¹ MARIN, A., *Love is an Orientation*, r. 2009, s. 36

³² PAYNE, L., *The Broken Image*, r. 1996, s. 31

tvrdí, že to, co dnes nazýváme jako „gay identitu“ existuje pouze několik posledních dekad a souvisí to s rozvojem gay hnutí a tlakem na psychiatrickou komunitu, aby takováto identita byla touto komunitou uznána.³³ Dodává, že je chybou udělat z našich sexuálních preferencí identitu. Každý, kdo takovéto předporozumění přijme je odsouzen k tomu, aby se definoval na základě sexuální přitažlivosti a sexuálního chování. Z tohoto důvodu, stejně jako ostatní vstoupenci ex gay hnutí či reparativních terapií, rozpoznává Dr. Joseph Nicolosi rozdíl mezi osobou s homosexuálními sklony a těmi, kteří sami sebe označují jako gayové a tím spíše vyjadřují svou příslušnost ke gay hnutí. V tomto případě jde, alespoň podle Dr. Nicolosiho, o vyjádření své příslušnosti k současné socio-politické identitě a k životnímu stylu s tím spojeného.³⁴ Na tom staví prakticky celé ex-gay hnutí a všechny reparativní terapie. Gay identitu vnímají jako umělý konstrukt, vytvořený socio-politickým tlakem. Jiné stanovisko můžeme vyzorovat u Myerse a Scanzoniové, kteří obhajují legalizaci manželství mezi homosexuály. Sexuální orientace pro ně znamená to, z čehož vychází i Marin, kým člověk je, ne to, co dělá.³⁵

2.3. Homosexuální partnerství v křesťanském kontextu

Komplementarita muže a ženy, potažmo maskulinita a femininita jako dvě základní lidské entity, jsou stále pro mnohé křesťany základními a nejvýznamnějšími argumenty, hovořícími jasně proti možnosti homosexuálních soužití, či manželství. Ozývají se ovšem mnohé hlasy, které takovéto nazírání vidí jako stereotypy, které je třeba vyvrátit. Obvykle se s tím křesťané setkávají

³³ MEDINGER, A., *Growth Into Manhood*, r. 2000, s. 186

³⁴ NICOLOSI, J., *Reparative Therapy of Male Homosexuality*, r. 1991, s. 4

³⁵ MYERS D., SCANZONI L., *What God has joined together*, r. 2005, s. 71

zejména v sekulárních kruzích. Robert Gagnon, jehož názory slouží mnohým ex-gay komunitám jako východiska, vidí hlavní argument právě v komplementaritě muže a ženy. Podle Gagnona je to právě příběh o stvoření, který nám dává rámec našich sexuálních vztahů. Stejně jako James Dobson, i on chápe člověka jako nekompletní bytost, pokud nežije v manželství. Nejde jen o dominantní sociální vzorec, ale manželství mezi mužem a ženou je podle Gagnona jediným pravým splynutím dvou základních lidských kvalit – mužskosti a ženskosti.³⁶Zatímco u Gagnona je chápání maskulinity a femininity odvozeno z pečlivé exegeze starozákonních i novozákonních textů, ale i z určitého konzervativního filozofického předporozumění³⁷, které dává rámec jeho hermeneutice, se u Dobsona setkáváme s černobílým, zjednodušujícím konceptem, postaveným na konzervativních stereotypch. Dobson chápe manželství jako instituci s jasně vymezenými rolmi. Role ženy je podpora muže – musí jej respektovat a milovat, aby byl schopen uplatnit své maskulinní kvality uvnitř rodiny a mohl ji chránit. Žena je zde chápána jako ta, která vlastně muže brzdí v tom, aby nepropadl destruktivní síle svého vlastního testosteronu.³⁸ Myers a Scanzoniová by pátrali po tom, jakou roli tedy vlastně zastává samotná žena. Co když je to právě ona, která potřebuje

³⁶GAGNON,R., *Why Gay Marriage is Wrong*,

<http://www.robagnon.net/homoPresbyTodayArticle.htm>

³⁷ Dan O Via kritizuje Gagnona za to, že nepřiznává ve svých exegetických studiích textů, týkajících se homosexuality a křesťanské sexuality obecně, žádné filosofické předporozumění. Souhlasím s Danem O. Viou, když říká, že Gagnon nepřikládá stejnou důležitost biblickým textům, které jeho výstupům bádání odporují. Gagnonovy hermeneutické čočky, jak to nazývá Via, zcela přehlížejí kontextuální faktory, které mohou zpochybnit původně dané zákazy, tudíž nejsou tyto akty apriorně amorální.

VIA, D. O., GAGNON, R., *Homosexuality and the Bible*, r. 2003, s. 27

³⁸ Orig: „When a wife believes in her husband and deeply respects him, he gains the confidence necessary to complete successfully and live responsibly. She gives him a reason to harness his masculine energy – to build a home, obtain and keep a job, help her raise their children, remain sober, live within the law, spend money wisely, etc. Without positive feminine influence, his tendency is to release the power of testosterone in a way that is destructive to himself and to society at large.. Successful marriages serve to civilize and domesticate masculinity., which is not only the best interests of women, but is vital for the protection and welfare of the next generation.“

DOBSON, J., *Marriage Under Fire: Why must we win this Battle*, r. 2004, s. 11 – 12

manželovu podporu v tom, aby mohla být úspěšná v zaměstnání a podobně?³⁹ Ne u všech, kteří vnímání rozdílů mezi maskulinitou a femininitou, chápou jako argument proti stejnopohlavním svazkům, se setkáváme s těmito stereotypy. Pro C. S. Lewise je důležité zdůraznění transcendentního rozměru maskulinních a femininních kvalit.⁴⁰ Podle Leanne Payneové, která, inspirovaná Lewisovým myšlenkovým světem, vypracovává důmyslné křesťanské pastorační poradenství, na jehož základě vzniká „Pastoral Care Ministries“, kterému věnuji jednu z následujících kapitol, je tato polarita dvou lidských kvalit (polarita dvou pohlaví), zároveň analogií dvou způsobů myšlení. První z nich je maskulinní diskurzivní rozum a druhá je femininní intuitivní mysl.⁴¹ Narozdíl od Dobsona a v návaznosti na sofistikovanější Lewisův pohled, chápe Payneová člověka jako recipienta obou výše uvedených kvalit. Není to tedy nikdy tak, že bychom byli buď femininní nebo maskulinní, spíše má každý z nás v sobě obě tyto kvality a je to vnímáno jako žádoucí. S tímto Lewisovským genderovým pohledem se mohu ztotožnit jednak proto, že jej vnímám jako vodítko k osvobození od stereotypů a také z toho důvodu, že více zohledňuje člověka jako kompletní bytost. U Gagnona a Dobsona s jejich

³⁹ Mnoho křesťanů odmítá tyto zastaralé stereotypy. Přikláním se zde na stranu Myerse a Scanzoni, kteří zdůrazňují, že ve vztazích jde o vzájemnou reciprocitu ve všech oblastech života. Odmítají stereotyp, který šíří „Focus on the Family“ v čele s Jamesem Dobsonem a jiných a konstatují, že existují i další křesťanské tradice, které vykládají Písmo jiným způsobem a pro tyto stereotypy nenacházejí dostatečnou podporu.

MYERS, D., SCANZONI, L., *What God has joined together, The Case for Gay Marriage*, r 2005, s. 110

⁴⁰ Orig: „Gender is a reality and a more fundamental reality than sex. Sex is, in fact, merely the adaptation to organic life of a fundamental polarity which divides all created beings. Female sex is simply one of the things which has feminine gender, there are many others and Masculine and Feminine meet us on planes of reality where male and female would be simply meaningless... The male and female of organic creatures are rather faint and blurred reflections of masculine and feminine.. Their reproductive functions, their differences in shape and size partly exhibit, partly also confuse and mis-represent, the real polarity.“

LEWIS, C. S., *That Hideous Strength*, r. 1962, s. 315

⁴¹ PAYNE, L., *Crisis in Masculinity*, r. 1985, s. 73

androgynní bytostí⁴² na počátku, si totiž nevíme rady pro případ celibátu. Domnívám se, že lidé jsou kompletní i v případě, kdy nežijí v manželském svazku. U Gagnona i Dobsona, stejně jako u dalších, kteří vidí plnost lidství pouze v manželství, postrádám vyrovnání se s biblickými texty, které se explicitně vyslovují pro život v celibátu jako nejlepší volbu. Více o celibátu pojednávám v následující kapitole.

Myers a Scanzoniová se snaží orientovat veřejnou diskuzi o stejnopohlavních svazcích směrem k posílení tradičních křesťanských hodnot. Toto posílení ovšem vnímají v legalizaci gay manželství. K tomu se přidává Eskridge, když říká, že legalizací gay manželství docílíme v podstatě posílení manželské instituce jako takové. Podle Eskridge bychom měli nazírat na homosexualitu ne jako na problém, ale měli bychom vidět pozitivní řešení pro tento způsob života a tím je bezpochyby ustanovení gay manželství na roveň heterosexuálních svazků.⁴³ A Scanzoniová s Myersem hlasitě dodávají, že to, co ohrožuje instituci manželství není uzákonění stejnopohlavních svazků, ale různá heterosexuální nemanželská soužití!⁴⁴

Zatímco konzervativní křesťané jako Gagnon, Dobson či Medinger vidí v legalizaci gay manželství přímou hrozbu pro naši společnost a tak se podílejí na ex-gay hnutí a jeho snahách o reparativní terapie, existuje uvnitř křesťanství myšlenkový proud, který zdůrazňuje výjimečnost života v celibátu jako vyšší

⁴² Podle mnohých autorů Bůh na počátku stvořil androgynní bytost, která byla poté rozdělena na dvě bytosti odlišného pohlaví. Takto mnozí vykládají biblický příběh o stvoření člověka. Pro Roberta Gagnona je to právě jinakost, která je základním předpokladem, kritériem, které slouží pro pravoplatné spojení dvou bytostí v manželském svazku.

GAGNON, R., VIA, O. D., *Homosexuality and the Bible*, r. 2003, s. 61

⁴³ ESKRIDGE, W., *The emerging Menu of Quassi-Marriage Options*, http://www.writ.news.findlaw.com/commentary/20000707_eskridge.html.

⁴⁴ Orig: „In Europe and North America, the flood that treatens the house of marriage is not gay marriage but heterosexual nonmarriage, uncliding cohabitation, domestic partnerships, and other *marriages lite* alternatives to marriage, all of which promise to offer the benefits of partnership without the burdens of marriage.“

MYERS, D., SCANZONI, D., *What God has joined together, The Christian Case for Gay Marriage*, r. 2005, s. 127

duchovní cestu. Např. Henri Nouwen ovlivnil mnoho lidí tím, že zdůrazňuje spirituální rozměr sexuality a upřednostňuje jej před lidskou potřebou patřit druhému člověku:

„Někdy se zdá, jako bychom dělali všechno možné, abychom se vyhnuli bolestivé konfrontaci se svojí nevyhnutelnou lidskou samotou, čímž umožňujeme, aby nás lapili falešní bohové, kteří nám slibují v okamžiku spokojenost a rychlou pomoc. Prožívání bolestivé osamělosti ale může být pozváním k překonání omezenosti naší lidské existence a k pohledu za hranice našeho života. Možná že toto zakoušení osamělosti je darem, který musíme chránit a střežit, protože naše osamělost nám ukazuje naši vnitřní prázdnotu, která, je-li špatně pochopena, může být destruktivní, ale také plna příslibů do budoucna pro toho, kdo dovede snášet její sladkou bolest.“⁴⁵

„... žádná láska či přátelství, žádné důvěrné objetí či něžný polibek, žádné společenství, komunita či kolektiv, žádný muž nebo žena nikdy nebudou schopni uspokojit naši touhu po vysvobození z osamělosti.“⁴⁶ Takovéto prožívání spirituality se však nemůže stát požadavkem, jak žít křesťanský život. K takovému rozhodnutí musí člověk sám dospět – nedá se mu naučit. Více o tomto pojednám v kapitole, zabývající se spiritualitou ve vztahu k homosexualitě. V křesťanství a potažmo v křesťanské historii je známa celá škála různých projevů zbožnosti a různých přístupů k životu a byl by to jistě velmi zjednodušující pohled myslet si, že život v celibátu je jedinou přijatelnou alternativou pro osoby s homosexuálními sklony. Přesto o celibátu více pojednám v následující kapitole.

Při diskuzi o homosexuálních partnerstvích v křesťanském kontextu musí také zaznít argumenty, týkající se samotné podstaty stejnopohlavních vztahů.

⁴⁵ NOUWEN, Henri J. M., *Zraněný Ranhojič*, r. 1972, s. 92 - 93

⁴⁶ Tamtéž, s. 94

Stanley Grenz si klade otázku, na základě čeho je možné definovat homosexuální partnerství.

„Stejnopohlavní svazky se zcela zásadně liší od svazků heterosexuálních. Není totiž jasné, co by zde mělo tento fyziologický akt omezovat pouze na to, aby se odehrával mezi dvěma osobami, jako je tomu díky symbolice a rituálnímu vnímání heterosexuálního svazku. Nutí nás to klást si otázku: Na základě jakého kritéria, na základě jakého ritu, můžeme trvat na tom, aby se stejnopohlavní svazky odehrávaly výlučně mezi dvěma osobami?“⁴⁷

Ti, kteří trvají na analogii homosexuálních partnerství s heterosexuálními, mohou argumentovat tím, že výjimky nejsou problémem pro komunitu, která si je jistá svou esenciální praxí, tak jako to dělá Hauerwas.⁴⁸ Otázkou, která pak zůstává k zodpovězení je, jakým způsobem žít tak, aby se výjimky nestaly pravidlem.

2.4. Celibát a homosexualita

„Je-li celibát v jednadvacátém století problematický, tím spíše je problematický jeho pravý opak, sexuální bezuzdnost.“⁴⁹

Ve středověku byl v církvi celibát vyvyšován nad manželství a soudobé konzervativní církve často vyvyšují manželství nad svobodný stav. Svobodný stav ještě sám o sobě neznamena celibát. Sexuální čistota, tudíž sexuální

⁴⁷ Orig: „ Same sex intercourse differs fundamentally from heterosexual intercourse. There is nothing inherent in this psysical act that would limit involvement to two persons. This observation leads us to ask: On what ritual basis would any homosexual bond necessarily consist of two and only two? If there is no intrinsic aspect of the ritual act that limits its participants to two, why should anyone privilege *monogamous* homosexual relations?“

GRENZ, S. J., *Welcoming but not Affirming*, r. 1998, s. 113

⁴⁸ HAUERWAS, S., *Sanctify the in the Truth*, r. 1998, s. 120

⁴⁹ COZZENS, D., *Osvobodit Celibát*, r. 2009, s. 87

abstinence před vstupem do manželství, je učení napříč církevním spektrem. Mezi sexuální abstinencí a celibátem však vidím zásadní rozdíl. Biblické texty MT 19,12 a 1 Kor 7,32-35 hovoří o možnosti zřeknutí se manželského svazku v zcela pozitivní konotaci. Sexualita je často vnímána jako protivník sexuality, ale přitom může být sexualita odrazovým můstkem k hlubšímu křesťanskému mysticismu, který umožňuje vztah s Bohem na té nejintimnější rovině.⁵⁰

„Mystika celibátu je něco víc než lidská fascinace sexem a úmyslné zřeknutí se aktivního sexuálního života. Zvláště v představách katolíků má respekt a úcta k řeholníkům a celibátním kněžím svůj původ v dlouhé historii herociké služby a obětavé pastorační péče.. celibátníci jsou vnímáni jako muži a ženy žijící pro druhé.“⁵¹ Myslím si, že zejména v protestantských kruzích není celibátu dán takový prostor, jaký mu právem náleží. Ani ex-gay hnutí se nevěnuje možnosti celibátu dostatečně. Na druhou stranu konzervativní evangelikálové se domnívají, že celibát je dar, který je dán jen „hrstce vyvolených“.

„Měli bychom pochopit, že velmi málo lidských bytostí je povoláno k celibátnímu životu. V tomto ohledu není homosexuál jiný než ostatní, nehledě k pohlaví člověka, jež miluje. Také touží po někom, komu by se mohl oddat, také touží po někom, kdo by se oddal jemu. V tom není nic hříšného nebo zvráceného, je to tak přirozené, jako pro člověka být lidským.“⁵² Jistě není na místě říci, že všichni s homosexuálními sklony by se měli rozhodnout pro celibát. K celibátu by neměl být člověk donucen, měl by to být výsledek svobodné vůle.

Filozof a teolog Paul Tillich hovoří o daimonické povaze sexuální touhy – je to skutečnost, která dokáže lidského ducha buď pozvednout a uchvátit, anebo ho zranit či dokonce zničit.⁵³ Mária Ščepková hovoří v tomto smyslu o

⁵⁰ GRUNN, A., *Mystika a Eros*, r. 1993, s. 53-54

⁵¹ COZZENS, D., *Osvobodit Celibát*, r. 2008, s. 22

⁵² PITTENGER, N., *Time for Consent*, r. 1970, s. 68

⁵³ TILLICH, P., *The Interpretation of History*, r. 1969, s. 123

prohloubení vztahu s Bohem i druhými lidmi. Křesťanskou cestou se může stát cesta transcendence – svou sexualitu nijak nepopírat, ale ani nerealizovat ve fyzické sexuální rovině – spíše otevřít své nejintimnější hlubiny své bytosti Bohu a rozhodnout se tak jít „vyšší cestou“.⁵⁴

3. Přístup církve k homosexualitě

Zde je důležité si uvědomit, že je rozdíl mít stanovisko k homosexualitě jako takové, např. k homosexualitě jako sociologickém jevu, pokud ji takto chápeme, nebo jednat osobně tváří v tvář se skutečnými osobami. Křesťanské církve musí proto o homosexualitě přemýšlet jako o „problému“ či tématu, které je oddělené od osob, kterých se toto osobně týká. Pokud má být diskuze mezi církví a gay komunitou plodná a upřímná, pak je nutné neidentifikovat jednotlivce s tímto problémem. Homosexualita je téma, jev nebo chcete-li problém. Lidé jsou jednotlivci, osoby. Mezi homosexualitou a osobou, u které se projevují náklonnosti ke stejnému pohlaví, není v žádném případě rovnítka. Nemůžeme jednoduše snižovat lidi úroveň tohoto problému. Musíme k nim přistupovat jako k osobám. O nikom přece neřekneme: „On je homosexualita!“ Když si ale projdeme křesťanskou literaturu k tomuto tématu, tak zjistíme, jakého fatálního omylu se dopouštějí mnohé denominace ve svých vyjádřeních a veřejných stanoviscích a autoři křesťanské literatury. Často se totiž tyto dvě věci zaměňují. „Jaký by tedy měl být přístup církve k homosexuálně orientovaným osobám?“ Ptá se Robertson McQuilkin. A sám si na tuto otázku odpovídá:

⁵⁴ ŠČEPKOVÁ, M., *Homosexualita, Cesta Sebetranscendencie?*, r. 2002, s. 213

„Především musíme rozlišovat mezi homosexuálními dispozicemi na jedné straně a homosexuálním chtíčem (či touhou) a chováním na straně druhé. Bible explicitně zakazuje homosexuální chtíč a homosexuální aktivity, ale je němá v otázce samotné sexuální preference.“⁵⁵ Dále dodává, že heterosexuálům Bible říká, že:

„Nebudeš sexuálně toužit po nikom jiném opačného pohlaví než po člověku, se kterým žiješ v manželském svazku. Bisexuálům říká Bible: nebudeš sexuálně toužit po nikom jiném než po osobě opačného pohlaví, se kterou žiješ v manželském svazku. Homosexuálům Bible říká tu samou věc.... Jinými slovy, všechny lidské bytosti mají potenciálně silný sexuální pud, o kterém Bible říká, že může být řádně uspokojen výlučně v heterosexuálním manželství. Homosexuálové, kteří jsou kvůli tomu frustrováni, neprožívají větší zápas než heterosexuálové, kteří jsou svobodní....“⁵⁶ Je zřejmé, že to, jak chápeme Písmo, bude ovlivňovat i náš postoj vůči homosexuálně orientovaným osobám. Michael Warner, obhájce pro-gay teologie, reaguje na tradiční evangelikální výroky, týkající se homosexuality, když říká, že: „Pokud je vašim jediným nástrojem kladivo, každý problém se zdá být hřebíkem.“⁵⁷ Katolický kněz a světoznámý autor v jedné osobě Henri Nouwen vyzdvihuje

⁵⁵Orig: „First of all, we must recognize the distinction between homosexual disposition on the one hand and homosexual lust and behavior on the other. The Bible explicitly forbids homosexual lust and activity but is silent on the question of sexual preference per se.“ MCQUILKIN, Robertson, *An Introduction to Biblical Ethics*, r. 1989, s. 255

⁵⁶ Orig: „To the heterosexual the bible says: Do not sexually desire any member of the opposite sex to whom you are not married. To the bisexual the bible says: do not sexually desire anyone other than the person of the opposite sex to whom you are married. To the homosexual the bible says the same thing: Do not sexually desire anyone other than the person of the opposite sex to whom you are married. In other words, virtually all human beings have strong sex drives that the Bible holds may be properly satisfied only in heterosexual marriage. Homosexuals who are thereby frustrated are in no greater discomfort than single heterosexuals. To both God holds out the assurance of fulfillment either through marriage or by the grace to remain pure though unmarried.“

Tamtéž, s. 225

⁵⁷ WARNER, Michael, *The Trouble with Normal*, r. 1999, s. 167

lidský soucit, který by měl být vlastní každému křesťanovi, zejména pak všem křesťanským služebníkům:

„Díky soucítění je možné rozpoznat, že touha po lásce, kterou lidé cítí, sídlí i v našich srdcích, a že krutost, kterou svět zná až příliš dobře, je zakořeněna i v nás. Díky soucítění také můžeme zahlédnout svoji touhu po odpuštění v očích našich přátel a svoji zášť na jejich rozhořčených rtech. Když zabíjejí, víme, že jsme to mohli udělat i my, když dávají život, víme, že dovedeme udělat to samé. Člověku, který se umí vcítit do druhého, není nic lidského cizí: žádná radost a žádný žal, žádný způsob života a žádný způsob umírání.“⁵⁸

Když se na veřejnost dostaly nechutné detaily sexuálního skandálu dřívějšího prezidenta spojených států amerických – Billa Clintona, vyjadřovalo se k tomu, jak už to bývá v americké společnosti zvykem, mnoho vlivných osobností. Mezi nimi byl i reverend Billy Graham, vážený televizní kazatel a evangelista. Ten odpověděl na reportérovu otázku, týkající se právě výše zmíněné kauzy, v jednom interview takto: „ Je to práce Ducha svatého, aby usvědčoval, Práce Boží, aby soudil a moje, abych miloval.“ Ve stejném duchu se nese i přístup dalšího amerického evangelikála – Andrewa Marina: „ Není to úkolem křesťanů, aby usvědčovali GLBT komunitu. To je úkol Ducha svatého. Není úkolem křesťanů odsuzovat GLBT komunitu. To je Božím úkolem. Ale co je úkolem nás křesťanů, je milovat GLBT komunitu způsobem, který je měřitelný, hmatatelný a bezpodmínečný.“⁵⁹ K tomu dále Marin dodává, že by se křesťané měli odpoutat od svých vlastních představ toho, jakým způsobem Bůh bude měnit GLBT komunitu. Zdůrazňuje, že jsou to pouze naše vlastní představy a že se musíme naučit tyto lidi milovat, nehledě na výsledek (ať už

⁵⁸ NOUWEN, Henri J. M., *Zraněný Ranhojič*, r. 1972, s. 52 – 53

⁵⁹ parafráze, Orig: „ It is not the job of Christians to convict the GLBT community. That is the Holy Spirit’s job. It’s not the job of Christians to judge the GLBT community. That’s God’s job. It’s the job of Christians to love the GLBT community in a way that is tangible, measurable and unconditional – whether we see our version of *change* happening or not!“ „We should love the GLBT community regardless what the outcome is.“

MARIN, A., *Love is an Orientation*, r. 2008, s. 108

se změni do podoby, kterou máme za to, že Bůh má pro ně nachystanou nebo ne). To zní lákavě, ale neřeší to otázku, co to prakticky pro církev znamená. Pro Novozákonního teologa R. Gagnona má tato láska ke gay komunitě zcela jinou podobu. R. J. Gagnon zpracoval velmi pečlivou exegetickou práci na veškeré starozákonní i novozákonní texty, dotýkajících se témat sexuální morálky. Na základě exegetického studia dochází k přesvědčení, že homosexuální chování je v biblických textech jasně označeno jako hříšné a nekompatibilní s dědictvím Božího království.⁶⁰ Pak je ale otázkou, jaký přístup si křesťané zvolí. Jak k tomu podotýká Mária Ščepková: „Říkal lidem, že konají zlo a nepomoci jim dělat dobro, je přirozeně neúčinné.“⁶¹ Je to stejný případ, jako když fundamentální křesťané protestují proti potratům a přitom nenabízí žádné řešení pro matky v nouzi. Reparativní terapie nemůže být taktéž řešením pro všechny, protože podle všem možných dostupných statistik i ti nejkonzervativnější křesťané přiznávají, že reparativní terapie mají jen velmi nízkou úspěšnost.⁶² Jak na internetu, tak i v křesťanské literatuře najdeme svědectví, potvrzující výše uvedené. Za všechny teď vyberu pouze Jeffa Forda, bývalého ředitele organizace „Exodus“ v Minesotě, který sám přiznal, že za celou dobu svého působení se nesetkal s úplným uzdravením z homosexuality.⁶³ Více o reparativních terapiích pojednám v kapitole, zabývající se Ex-gay hnutím.

3.1. Stigmatizovaná minorita

⁶⁰ GAGNON R. A. J., *The Bible and Homosexual Practice*, r. 2001, s. 489

⁶¹ ŠČEPKOVÁ, M., *Homosexualita, Cesta Sebetranscendencie?*, r. 2002, s. 183

⁶² Za všechny vyberu asi nejrozsáhlejší shrnutí těchto studií:

JONES, S., L., YARHOUSE, M., A., *Ex-Gays?*, r. 2007, s. 193

⁶³ JEFF, F., *Reparative Therapy: A Pseudo Science*“ <http://jgford.homestead.com/index-ns4.html>

Ačkoli je situace pro „coming out“ gayů a lesbiček ve vyspělém světě přívětivá, mluví někteří křesťanští autoři o druhotné stigmatizaci, totiž o stigmatizaci gayů ze strany samotné gay komunity. Nejde tedy jen o předsudky ze strany konzervativních křesťanů, ale navíc i o předsudky vůči těm gayům, kteří se se svou orientací nechtějí smířit, ze strany gay komunity samotné. Jeffrey Satinover hovoří v této souvislosti o tzv. „internalizované homofobii“.⁶⁴ Gay aktivisté tímto termínem vysvětlují jev, kdy se mnozí z řad homosexuálů nechtějí ztotožnit se svou orientací a usilují o změnu anebo jí dosáhnou. Gay aktivisté namítají, že to není důkaz o možnosti změny orientace, ale jde právě o již výše zmíněnou „internalizaci homofobie“. Jedinec nepřijal svou vrozenou sexuální orientaci, kvůli vnějším tlakům svého okolí. Satinover dále tvrdí, že jedinci, pro něž není homosexuální orientace žádoucí, jsou tak stigmatizováni ze strany gay komunity a hovoří o začarovaném kruhu.⁶⁵ Mluví v této souvislosti o tkacích ze strany gay aktivistů a sděluje své obavy, které pramení z faktu, že je omezena svoboda volby těchto jedinců. V současné době jsme svědky toho, že existuje jediný správný (korektní) politický názor a tento názor vede ke druhotné stigmatizaci osob, pro které je jejich sexuální orientace nežádoucí. „GLBT komunita vnímá neustálý, nepojmenovaný tlak z obou stran. Křesťanský ideál, kterému nemohou dostat a zároveň nucení ze strany

⁶⁴ SATINOVER, J., *Homosexuality and The Politics of Truth*, r. 1996, s. 165

⁶⁵ Parafraze, Orig: „This question of homosexuality’s desirability or undesirability is a hotly debated, central issue in the controversy. On one side gay activists claim that homosexuality is in no way undesirable. On the other side many people do not wish to be homosexual, in spite of behaving or feeling compelled to behave in that way. For them homosexuality is undesirable. Gay activists explain this contradiction through their concept of *internalized homophobia*, which is inherently circular. Homosexuals who wish to change, they claim, they swallowed *internalized* the *homophobic* argument that being gay is undesirable, therefore they have adopted a position of hatred toward themselves that is based on an illusion. The circularity of this concept is striking. The evidence for *internalized homophobia* is the fact that such people do not wish to be homosexual and the reason they do not wish to be homosexual is *internalized homophobia*.“

SATINOVER, Jeffrey, *Homosexuality and the Politics of Truth*, r. 1998, s. 44

gay komunity přijmout svou orientaci.“⁶⁶ Zůstávají tak uvězněni mezi dvěma světy a nepatří plně ani do jednoho. Právě na tento fakt chci svou práci upozornit, navíc, zde vidím možnost, jak může církev přispět v této diskusi, zejména pak organizace, jako např. „Redeemed Lives Ministries“, „Pastoral Care Ministries“ a „The Marin Foundation“. Církev může být jednoduše místem, kde se osoby budou moci sami rozhodnout, jakým směrem chtějí jít, zda přijmout svou sexuální orientaci nebo usilovat o změnu. A církev, jako společenství křesťanů, plných soucitu a porozumění, jim může dát prostor k vlastnímu zrání a rozhodnutí se. Osoby, které prožívají takové trápení, potřebují blízkost druhých osob, jejich porozumění a ochotu vstoupit do jejich trápení a sdílet je s nimi. Pokud ale církev bude dále vytvářet tlak na osoby s homosexuální orientací a bude je nutit stylizovat se do určité role, pak nebudou moci plně dospět a dozrát k tomu, aby zjistili, kým jsou. Jak říká Mario Bergner: „Apriorní poselství evangelia není zvěst, že se z homosexuálů stanou heterosexuálové. Musí se jim poskytnout půda pro duchovní růst a to nelze jinak než v kontextu zdravých, mezilidských vztahů.“⁶⁷ Tyto vztahy by měly, podle mého názoru, poskytnout svobodu homosexuálně orientovaným osobám zvolit si, pokud chtějí žít v celibátu nebo v manželství. Samozřejmě, že to neznamená změnit přesvědčení partikulárních tradic či jednotlivých církví. Pro mnohé to v konečném důsledku znamená najít si takovou kongregaci, kde budou absolutně potvrzeni. Pro Scanzoniovou a Myerse je řešením legalizace

⁶⁶ Parafráze, Orig: „The GLBT community feels a constant unnamed pressure from both sides – an invisible Christian ideal that they can’t see themselves living up to, and an overt push from the gay friendly culture to just *come out* and be OK with it. Neither option seems achievable to many people who have a same-sex attraction, so they are left with no home and no sense of support. A large portion of these people eventually try to force themselves to fit into one of these unnatural categories just so they can belong somewhere. And most of the time that category is not the Christian ideal.“

MARIN, A., *Love is an Orientation*, r. 2008, s. 48

⁶⁷ BERGNER, M., Dvd – *Pastoral Response to Homosexuality*, materiály „Redeemed Lives Ministries“

stejnopohlavních manželských svazků, které by sňalo přetrvávající historické stigma, asociované s gay komunitou.⁶⁸

3.2. „The Marin Foundation“

Andrew Marin sám sebe prohlašuje za heterosexuálního evangelikála. Je ženatý a pohybuje se v evangelikálních kruzích na předměstí Chicaga. Jak sám říká, do té doby, než se mu tři z kruhu jeho nejbližších přátel nesvěřili se svou homosexuální orientací, se o tuto problematiku vůbec nezajímal a pokud bylo potřeba se nějak vyjádřit, tak zastával všeobecně přijímaný postoj, evangelikálnímu prostředí příhodný: „Používal jsem hanlivý jazyk o homosexuálech bez toho aniž bych věděl o čem mluvím nebo čemu věřím. Nezajímal jsem se o gay komunitu ani jsem se o ně nechtěl zajímat. *Neptej se, neříkej, nedívej se, nezajímej se, sejde z očí – sejde z mysli...*⁶⁹ Tato filosofie pro něj fungovala až do doby, kdy byl nucen se vyrovnat s „coming outem“ svých nejbližších přátel. Po dlouhé době těžkých psychických zápasů, založil spolu se svou manželkou organizaci „The Marin Foundation“, která se zabývá rozsáhlým výzkumem a osvětou mezi náboženskými komunitami a gay

⁶⁸ Orig: „By denying same-sex couples the right to marry, the state reinforces and perpetuates the stigma historically associated with homosexuality.. Stigma gives rise to prejudice, discrimination, and violence against people based on their sexual orientation. Research indicates that the experience of stigma and discrimination is associated with heightened psychological distress among gay men and lesbians.“

SCANZONI, L., MYERS, D., *What God has joined together, The Christian Case for Gay Marriage*, r. 2005, s. 131

⁶⁹ Marin sám sebe popisuje jako „Bible banging homophobe“ než se začal o gay komunitu zajímat a byl ochoten začít vidět jednotlivé aktéry jako osoby s jejich vlastními příběhy.

Orig: „I used derogatory language about gay people without ever thinking twice about what I believed or said. I didn't care about gay community nor did I ever want to care about them. „Don't ask, don't tell“, „don't see, don't care“, „Out of sight, out of mind“, those philosophies all worked great for me.“

MARIN, A., *Love is an Orientation*, r. 2009, s. 16

komunitami. Marin poukazuje na to, jakou propast způsobil přístup zejména evangelikálních křesťanů mezi gay komunitou a církví. Konzervativní křesťané, říká Marin, zapříčinili to, že GLBT⁷⁰ komunita vnímá Bibli jako nástroj útlaku.⁷¹ Marin chápe evangelium, jako poselství, které nevyčleňuje určité skupiny lidí ze svého dosahu a církev jako společenství osob, které se snaží evangelium šířit jako dobrou zprávu bez toho, aniž by požadovala změnu či dokonalost těch, kterým je toto poselství zvěstováno.⁷² Marin si je vědom důležitosti osvěty v církvích, kde je partneré homofóbní smýšlení. Tato osvěta má být základem k tomu, aby se církev mohla stát autentickým společenstvím, kde se lidé nebojí mluvit ani o svých sexuálních zápasech a kde za to nebudou odsuzováni. Marin tedy klade důraz hlavně na veřejnou diskuzi. Problém vidí zejména v tom, že se gay komunita, a to i ta křesťanská, neshoduje s křesťanskou komunitou v otázkách teologických a sociologických. Marin proto „objevil“ pět principů, které mají pomoci umožnit zřetelnější diskuzi mezi křesťany a gay komunitou a pozvednout tak tuto konverzaci nad úroveň vzájemných útoků a různých obviňování.⁷³ Těchto pět biblických principů, „the Big 5“, jak to Marin sám nazývá, jsou vlastně výkladem pěti biblických textů, vyjadřujících se k homosexualitě. Tyto texty, nebo přesněji řečeno, jejich interpretace, jsou jádrem sporu mezi gay komunitou a křesťany. Detailnějším výkladem těchto i jiných textů, vztahujících se k homosexualitě, se budu zabývat v jedné z dalších kapitol, vymezené tomuto tématu. Zde je na místě pouze shrnout, co vlastně těchto pět Marinových principů obsahuje.

1. „Mind-Frame-Shift Principle: Genesis 19

Marin nachází podporu v mnohých výkladech devatenácté kapitoly knihy genesis, které nevidí příčinu zkázy Sodomy a Gomory homosexuality, ale spíše

⁷⁰ GLBT – „The Marin Foundation“ se věnuje GLBT komunitě, tzn. Gay, Transgender, bisexual and lesbian people.

⁷¹ MARIN, A., *Love is an Orientation*, r. 2009, s. 60

⁷² Tamtéž, s. 58

⁷³ MARIN, A., *Love is an Orientation*, r. 2009, s. 84

provinění se proti zákonu pohostinnosti a znásilnění. S odkazem na Ezechiele 16, 49 – 50 usuzuje Marin a pro-gay teologové, na které se odvolává, že hříchy lidu v Sodomě a Gomoře spočívají v aroganci, povýšenosti, nepohostinnosti a sexuálním zneužívání. Netýká se tedy ničeho, co by i jen zdánlivě mohlo připomínat stejnopohlavní závazné a dlouhotrvající partnerské vztahy.⁷⁴Zkaženost Sodomy je mimojiné podle Marina v zaměření se na bohatství, blahobyt a světské věci.⁷⁵ Marin se opírá o tvrzení Keenera a Marshalla.⁷⁶Podobný hermeneutický výstup můžeme nalézt i u Stotta⁷⁷, ačkoli jej Marin necituje ani se na něj neodvolává, zato vychází z často používaného a citovaného Boswella, zvláště pro-gay orientovanými teology. Takovýmito výkladům však striktně oponuje Gagnon. Marinovo východisko tohoto bodu je, abychom se nesoustředili na světské věci, ale na Boha.

2. „Crossroads principle: The holiness code“

Na základě textů Leviticus 18:22 a 20:12, dochází Marin ke druhému principu, který zní zhruba takto: „být ochoten se rozhodnout, že budu žít odlišně od norem dnešní kultury, podle Boha, který nás volá k tomuto radikálnímu rozhodnutí.“⁷⁸

3. „Oneness Principle: Romans 1:26-27“

⁷⁴ Tamtéž, s. 116 - 117

⁷⁵ Tamtéž, s. 120 - 121

⁷⁶ KEENER, C., *The IVP Bible Background Complementary: New Testament*, r. 1993, s. 238

MARSHALL, H., *New Testament Theology*, r. 2004, s. 1008

⁷⁷ STOTT, J., *Homosexuální partnerství?*, r. 1998, s. 16

⁷⁸ Marin vnímá „Kněžský kodex“ (zákon svatosti) z Leviticu jako výzvu pro dnešní křesťany k oddělení se od běžných norem dnešní kultury. Zdůrazňuje však, že to znamená to samé, jak pro gaye tak pro heterosexuály – rozhodnout se žít odděleně pro Boha. Není z toho ovšem zřejmé, co přesně má na mysli prakticky.

Orig: „Just as God challenged his people in the Old Testament, setting the tone for how the Israelites were to live a radical existence apart from the cultural norms of their day, so is God using that same principle to challenge his people today.... Crossroads Principle: the radical call to the countercultural living that the Father expect from his followers.“

MARIN, A., *Love is an Orientation*, r. 2009, s. 124-125

Marin se zde odvolává na pro-gay výklady Boswella a Scroggse. Vyvozuje zde závěr, že církev je zodpovědná za to, aby lidé, kteří se rozhodli pro Boha, nehladě na jejich sexuální orientaci, byli křesťanskou komunitou podporováni tak, aby jejich vztah s Bohem nebyl v ohrožení. Ideály, formulované ve výše uvedeném biblickém textu platí na všechny stejně – jak na heterosexuály, tak i na homosexuály. Důležité je zde opět rozhodnutí se na Boha a podpora společenství v setrvání v tomto rozhodnutí.⁷⁹

4. „The Great Christian Debate: 1 Kor 6:9-11

Zde Marin dochází k závěru, že křesťané musí dojít do bodu, kdy se zbaví odpovědnosti za život druhých v tom smyslu, že my jako křesťané nevíme, co je pro život druhých tím nejlepším, neznáme ani Boží vůli pro ně. Marin tvrdí, že úkolem křesťanů je „zasadit“, „zalévat“, ale to ostatní a hlavně ten výsledek je na Bohu samotném. Naráží zde na fakt, že gay komunita je většinou, alespoň tedy pokud hovoříme o konzervativních, evangelikálních či fundamentálních křesťanských kruzích, postavena před hotovou věc: víme, že se musí změnit a víme, jak mají žít. Před tím Marin křesťanské komunity varuje a vystihuje tuto skutečnost jako jádro celého sporu a sváru mezi gay komunitou a křesťany.

Gagnon razantně kritizuje právě tento Marinův princip. Gagnon tvrdí, že svědectví biblického textu, konkrétně zasazuje tuto část do širšího kontextu začátkem již v páté kapitole prvního listu Korintským, je přeně opačné, než jak tvrdí Marin ve svém „čtvrtém principu“. Podle Gagnona zde není nikde ani implicitně vyjádřeno, že bychom měli vědět, kdy můžeme upustit odpovědnost za něčí život, naopak. „Přesněji protože všechno je v sázce u těchto sexuálních provinilců – nic menšího než risk stálého odloučení od věčného života

⁷⁹ Orig: „As Paul so eloquently described in Romans 1, it is virtually impossible to accomplish any of those optimal ideals after a knowledgeable decision has been made not for God. Therefore the Christian community is responsible to do everything they possibly can to allow for a clear path to be made to God so that his full encompassing being will be able to work throughout all of our lives together.“

Tamtéž, s. 127

s Bohem – nesmí zůstat církev nečinně sedět, když se sebezvaní věřící zapletli do takového jednání.“⁸⁰ Více se k těmto výkladům ještě dostanu v kapitole týkající se biblických textů o homosexualitě.

5. „Think-Big-Picture Principle: 1 Tim 1: 9-11

Tento Marinův bod se dá shrnout asi takto: Dát Bohu možnost, aby dosáhl své vůle v tom či onom životě druhých lidí“ Marin se snaží odradit křesťanskou komunitu od toho, aby se snažila mít pod kontrolou životy druhých lidí a nutili je do rozhodnutí, která možná nejsou pro ně nejlepší...

Cílem Marionovy organizace je tedy vzdělávat GLBT komunitu a směřovat jednotlivce k osobnostnímu duchovnímu růstu. Zaměřují se na vědecký výzkum a klinické poradenství a snaží se vytvářet pro GLBT komunitu takové prostředí, kde by nebyli tito lidé nuceni se změnit, ale kde by byl podporován a vyživován jejich duchovní růst.⁸¹ Marin jinými slovy hlásá, aby se církev vzdala svého paternalistického programu, uplatňovaném na GLBT komunitě.

3.3. Reparativní terapie homosexuálně orientovaných osob

Ve svém kritickém hodnocení biologických teorií ohledně vzniku homosexuality dva vědci z Columbia University – Byne a Parsons – hovoří v jejich vlastním modelu „o komplexní mozaice biologických,

⁸⁰ Orig: „Precisely because everything is at stake for these sexual offenders – nothing less than the high risk of permanent exclusion from eternal life with God – the church cannot sit idly by and do nothing when self-professed believers are engaged in such conduct.“

<http://www.robgagnon.net/articles/homoFaithConvReviewRBL.pdf>

⁸¹ Orig: „The Marin Foundation educates, equips and provides the GLBT community with wholistic spiritual training, scientific research and clinical counseling. We seek to make available a transparent environment that does not force change, but rather fosters spiritual and religious growth.“

www.themarinfoundation.org

psychologických a sociálně-kulturních faktorů.⁸² V červenci roku 1993 vyšel v časopise „Science“ poutavý článek s titulkem „Souvislost mezi markery DNA na chromozomu X a mužskou sexuální orientací“. Tento článek používají mnozí pro-gay lobisti a aktivisti i pro gay-teologové jako důkaz, že homosexualita je vrozená a tudíž se nemůžeme bavit o změně sexuální orientace. Autoři tohoto článku však objevili pouze to, že na základě zkoumání čtyřiceti dvojic homosexuálních bratrů s dvaadvaceti různými markery, se objevila určitá podobnost v oblasti zvané Xq28, která je umístěna na samém konci dlouhého ramena chromozomu X. Jak Hamer s Copelandem dodávají: „Věděli jsme, že to bude obtížný výzkum, protože sexuální orientace je geneticky ovlivňována jen zčásti a patrně se na ní podílí více různých genů. Nešlo o nějaký jednoduchý přepínač mezi heterosexuální a homosexualitou. To, co jsem hledali, byl jeden všemocný *gen pro homosexualitu*. Navzdory mediální kampani nic takového neexistuje.“⁸³ Nicméně ohlasy na tento výzkum byly bouřlivé. Jak konzervativci, tak i pro-gay aktivisté se z tohoto výstupu snažili udělat propagandu, či potvrzení, svých vlastních názorů. Myers, jako zastánce gay manželství, argumentuje tím, že každý pokus o změnu sexuální orientace končí většinou neúspěšně.⁸⁴ Jones a Jarhouse Myerse kritizují, že si vybírá pouze příběhy, které byly z tohoto pohledu neúspěšné a nemá snahu informovat čtenáře, o těch, které úspěšné byly.⁸⁵ Chandler Burr vyjadřuje v kapitole, kde propaguje církevní dialog na téma homosexuality, své výchozí stanovisko zcela jasně: „Pět dekad psychiatrických důkazů demonstrují, že homosexualita je nezměnitelná.“⁸⁶ Ke stejnému závěru dochází i Thorson-

⁸² BYNE W., PARSONS B., *Human Sexual Orientation. The Biologic Theories Reappraised. Archives of General Psychiatry* 50, r. 1993, s. 228-239

⁸³ HAMER, D., COPELAND, P., *Geny a Osobnost*, r. 1998, s. 155

⁸⁴ MYERS, D., *A Levels-of-Explanation View*, in *Psychology and Christianity: Four Views*, r. 2000, s. 54

⁸⁵ JONES, L., YARHOUSE, A., *Homosexuality, The Use of Scientific Research in Church's Moral Debate*, r. 2000, s. 118-119

⁸⁶ BURR, CH., *Homosexuality and Biology*, r. 1993, s. 65

Smithová, která propaguje dialog v církvích nad gay a lesbickými otázkami.⁸⁷ Zdá se, jak správně podotýká Jones a Yarhouse: „že se od vědy očekává informovat čtenáře, že homosexualita nelze změnit.“⁸⁸ Jak je však možné dojít k takovému závěru, když se dnes naprostá většina odborníků přiklání k tomu, že vznik homosexuální orientace je směs biologických a sociálně-psychologických faktorů? Domnívám se, že je tomu tak, díky tlaku pro-gay aktivistů, kteří jsou silnějšími lobisty než křesťanští tradicionalisté. Pozice konzervativních křesťanů by tím byla silně oslabena, ne-li zcela neudržitelná, pokud by ovšem stál jejich předpoklad na efektivitě konverzních terapií, což nestojí. Mnozí ti, kteří prosazují různé druhy reparativních terapií, sami přiznávají, že tak jako v jejich případech i v případech mnohých ostatních, že jejich přitažlivost ke stejnému pohlaví nikdy zcela nevymizela.⁸⁹

Helminiak se zmiňuje o tom, že když se fundamentální křesťané ohánějí tím, že je možné sexuální orientaci změnit, jde v těchto případech pouze o bisexuální jedince, takže o skutečnou změnu vlastně nejde. Je to jen změna sexuálního chování, nikoliv změna sexuální orientace.⁹⁰ Pro Medingera, Bergnera i Nicolosiho je ovšem samotný pojem „sexuální orientace“ zavádějící. Všechny konverzní terapie pracují do jisté míry s konceptem psychologické nezralosti. Pro kalifornského psychologa Nicolosiho, je reparativní terapie forma psychodynamické terapie, pracující na předpokladu, že homosexuálně orientované osoby selhaly ve svém psycho-sociálním vývoji,

⁸⁷ THORN-SMITH, S., *Reconciling the Broken Silence: The Church in Dialogue on Gay and Lesbian Issues*, (Christian Education Program Area of the Congregational Ministry Division, Presbyterian Church USA), s. 42

⁸⁸ JONES, L., YARHOUSE, A., *Homosexuality, the Use of Scientific Research in Church's Debate*, r. 2000, s. 118

⁸⁹ Pro Medingera je například podstatné, že se člověk rozhodne uplatnit svou vlastní vůli, pokud chce žít život ve shodě s jeho křesťanskými přesvědčeními a nejsou tak důležité subjektivní sexuální pocity. Nemusí žít podle svých sexuálních tužeb. Je ovšem schopen šťastného heterosexuálního vztahu, pokud bude mít podporu komunity a také získá určitou psychickou a duchovní zralost.

MEDINGER, A., *Growth into Manhood*, r. 200, s. 206

⁹⁰ HELMINIAK D. A., *The Transcended Christian*, r. 2007, s. 71

kdy nedošlo k naplnění a zdravému vývoji legitimních potřeb v dětském věku. Výsledkem toho byla sexualizace osob stejného pohlaví, protože nedošlo k identifikaci se stejným pohlavím v jejich dřívějších psycho-sociálním vývoji. Pro Nicolosiho je homosexualita: „vývojový problém, který je téměř vždy výsledkem problémů v rodinných vztazích, zejména mezi otcem a synem.... mladý chlapec si nezvnitřní mužskou genderovou identitu a tak dochází ke vzniku homosexuality.⁹¹Taky Henslin vidí hlavní příčinu homosexuality ve vztahu mezi synem a otcem, kdy chlapec postrádá otcovu lásku.⁹²Podle obhájců reparativních terapií je změna spíše záležitostí pevné vůle a integrace se svými křesťanskými duchovními hodnotami, než změnou v oblasti orientace sexuálních tužeb.⁹³

3.4. „Pastoral Care Ministries“

⁹¹ Orig: „...male homosexuals have failed to have their own legitimate developmental needs met in childhood.... Homosexuality is a developmental problem that is almost always the result of problems in family relations, particularly between father and son. As a result of failure with father, the boy does not fully internalize male gender identity, and develops homosexuality.“

NICOLOSI, J., *The Reparative Therapy of Male Homosexuality*, r. 1991, s. 25

⁹² HENSLIN, E., *Otec a Syn*, r. 2003, s. 7

⁹³Mnozí vnímají tuto záležitost jako čistě duchovní boj... nejde tedy o to, jaké má kdo predispozice, ale je to otázka morálky a čistého života.

„Homosexual strugglers can change. But they cannot accomplish the transition alone. A purely self-motivated effort will fail because of the deep and powerful roots of sexual identity. Change occurs only, however slowly, as they submit the struggle to their Creator and redeemer, as well as to trusted others who stand with them in the process of becoming whole.“

COMISKEY, A., *Pursuing Sexual Wholeness*, r. 1989, s. 13

Mario Bergner tvrdí, že neexistuje žádný vědecký důkaz, na základě kterého bychom si měli myslet, že existuje něco, jako homosexuální orientace.⁹⁴ Svě tvrzení opírá o výzkum uznávaných amerických psychiatrů: Dr. Jeffreyho Satinovera a Dr. Roberta Spitzera. Ti shodně s ním tvrdí, že pojem homosexuální orientace se používá teprve přibližně posledních 60 let. „Pastoral Care Ministries“ je jednou z mnoha organizací, která vidí změnu sexuální orientace jako žádoucí a předpoklad, že neexistuje nic jako homosexuální orientace je základním východiskem pro pastorační poradenství, kterým se PCM zabývá. Ze všech dostupných reparativních terapií, které znám jako: „Exodus International“, „Living Waters“ nebo „homosexual anonymous“, které používají jako podklad pro svou činnost zejména reparativní terapie podle Aardwega, Nicolosiho a Comiskeyho, jsem si vybral „Pastoral Care Ministries“ (PCM), kterou považuji za nejpropracovanější a také za nejvlivnější. PCM je organizace, pořádající konference v Evropě a USA, s duchovním křesťanským programem, zaměřeným na osobní duchovní růst a školení pastoračních pracovníků v církvích. Východiska PCM spočívají v literárním díle Leanne Payneové, která se nechala ve své teologii i pastoraci inspirovat C. S. Lewisem. Leanne Payneová vychází s Lewisova konceptu - inkarnační reality⁹⁵. Homosexualitu nazývá sexuální neurózou, protože je nekompatibilní s inkarnační realitou. Je způsobená nemocí introspekce⁹⁶, která

⁹⁴ Konference „Redeemed Lives Ministries“, Holandsko, Delden, 6. – 10. 4. 2011. Bergner toto tvrzení dále rozvádí na stránkách www.redeemedlives.org a na svých online školících programech a dvd a cdrom materiálech (Pastoral response to homosexuality).

⁹⁵ Inkarnační realita je podle Lewise pravá objektivita, projevující se v Bohu. Bůh je konečná realita a vše, co opravdu je má svůj původ v Bohu. Proto se v Lewisově díle setkáváme s myšlenkou, že zlo ne v podstatě nicota – tedy, to co objektivně neexistuje. Opačem je dobro, které jediné existuje v Bohu.

⁹⁶ Introspekce je podle Payne odtěžení od sebe sama, které jediné můžeme nalézt – „stávat se“ v jazyce Leane Payne, pouze v inkarnační realitě – tedy vědomém rozhodnutí se soustředit se na to, co objektivně existuje – tedy Bůh, jako konečná existence. Introspekce je tedy zaměřením do svého vlastního nitra, které se děje neustálým analyzováním a ztrátou schopnosti intuitivního vnímání reality – tzv. nevědomého způsobu prožívání.

PAYNE, L., *Skutečný a Přítomný*, r. 1995, s. 108

je opakem inkarnační reality. Instrospekce způsobuje, že jsme odtrženi od sebe samých. Žijeme pouze ze své vědomé úrovně, a to tak, že se neustále analyzujeme a nejsme schopni používat intuitivní způsoby vědění.⁹⁷ Hledáme ztracené části sebe sama – svou identitu – v druhých lidech. Podle Payneové ti, kteří trpí homosexuálními tužbami, mají nenaplněnou potřebu uznání a utvrzení ve své sexuální identitě ve svém dětství a v pubertě. Toto ujištění, či utvrzení jim mělo být dáno jejich rodiči nebo těmi, kteří je zastupovali. Zvláštní úlohu má zde stejně jako všech reparativních terapií otec. Payneová dokládá množství případů ze své praxe, kdy se homosexuální kompulzivní chování objevuje tehdy, když dotyčná osoba není v kontaktu se sebou samým a tak dochází k projekci těch vlastností, které nejvíce postrádá do objektu své touhy – v našem případě osoby stejného pohlaví – nebo i do více osob najednou.⁹⁸ Hlavní součástí terapie je tedy modlitba, praktikování inkarnační reality a uzdravení vzpomínek. Protože Payneová věří, že k homosexuálnímu chování dochází při zmatení symbolického jazyka v raném věku⁹⁹. Payneová vychází ze studií psychiatra a hlubinného psychologa Dr. Franka Lake, který tvrdí, že k homosexuálnímu chování může dojít skrze trauma, způsobené separační úzkostí.¹⁰⁰ Na Payneovou navazují Mario Bergner a Alan Medinger, v ex-gay hnutí velmi známé postavy. Mario

⁹⁷ Payne vychází z Lewise, který rozlišuje 2 způsoby vnímání reality: „Jako myslitelé jsme oddělení od předmětu svého myšlení, jako ti, kdo ochutnávají, dotýkají se, chtějí, milují, nenávidí, mu nemůžeme jasně rozumět. Čím bystřejší je naše myšlení, tím více jsme oddělení, čím houběji vstupujeme do reality, tím méně můžeme myslet. Nemůžete studovat potěšení ve chvíli novomanželského objetí, ani pokání, zatímco je činíte, ani analyzovat podstatu humoru, zatímco vybuchujete smíchy.“

LEWIS, C. S., *Bůh na Lavici Obžalovaných*, s. 39

⁹⁸ PAYNE, L., *The Broken Image*, r. 1996. s. 42

⁹⁹ Protože symbolický jazyk, který používá naše intuitivní mysl, není srozumitelný těm, u nichž existuje tato roztržka mezi dvojím způsobem kognice, je na snadě tyto potřeby sexualizovat, protože jen naše rozumová mysl není schopna přeložit.

PAYNE, L., *Uzdravující Přítomnost*, r. 1989, s. 142

¹⁰⁰ LAKE, F., *Clinical Psychology*, s. 724

Bergner, dříve člen PCM, nyní založil svou vlastní organizaci – „Redeemed Lives Ministries“.

4. Homosexualita a Písmo Svaté

Většina gay aktivistů prosazují, aby žádné sexuální projevy nebyly popírány a je jedno, jestli tím máme na mysli homosexuály, bisexuály, heterosexuály, manželské páry nebo svobodné lidi. Jinými slovy, Bůh nás stvořil jako sexuální bytosti a neočekává od nás, že budeme žít všichni v celibátu. A k tomu také dodávají, že jenom velmi málo lidí může vést celibátní život. K tomu se vyslovuje profesor Walter Wink, který říká, že: „Zdá se mi, že jádrem tohoto sváru jednoduše je, že Bible nemá žádnou sexuální etiku. Neexistuje nic jako sexuální biblická etika. Bible zná pouze etiku lásky, která je aplikovatelná na jakékoliv sexuální otázky... Bible jasně považuje homosexualitu za hřích, a jestli toto sdělení říká tři krát nebo tisíc krát, není tolik důležité...“¹⁰¹ Walter Wink, profesor biblické interpretace na „Auburn Theological Seminary in New York City“, dává této problematice jasný rámec, když ji vymezuje jako problém biblické autority. Říká dále, že záleží, do jaké míry bereme vážně autoritu Písma.

¹⁰¹ Orig: „The crux of the matter, it seems to me, is simply that the Bible has no sexual ethic. There is no biblical sex ethic. The Bible knows only a love ethic, which is constantly being brought to bear on whatever sexual mores are dominant in any given country, or culture, or period. The Bible clearly considers homosexuality a sin, and whether it is stated three times or three thousand is beside the point. Just as some of us grew up *knowing* that homosexuality was the unutterable sin, though no one ever spoke of it, so the whole Bible *knows* it to be wrong. I freely grant all that. The issue is precisely whether that biblical judgement is correct.“

WINK, Walter, *Biblical Perspectives on Homosexuality, The Christian Century*, 7 November, r. 1979, s. 1083, 1085

4.1. Homosexualita ve světle křesťanských Písem a tradice

Příběh o Sodomě:

Tradiční křesťanský výklad spatřuje důvod zničení Sodomy a Gomory v hříchu homosexuálních praktik, do níž chtěli obyvatelé Sodomy vtáhnout dva anděly, kteří byly u Lota hosty. Prvním křesťanským teologem, který přehodnotil tradiční porozumění byl Bailey. Bailey má dva základní protiargumenty. První se vztahuje k hebrejskému překladu samotného textu.¹⁰² Bailey rozumí násilí mužů jako důsledku jejich hněvu nad tím, že Lot překročil své právo cizího přistěhovalce, neboť uvítal ve svém domě dva cizince, jejichž záměry mohly být nepřátelské a jejich důvěryhodnost nebyla prověřena.¹⁰³ Druhý Baileyho argument vychází z předpokladu, že celý Starý Zákon, v odkazech a zmínkách o tomto příběhu, nepředpokládá, že by přestupkem sodomských byla homosexualita. Boswel se přidává k tomuto Baileymu argumentu a zdůrazňuje, že další biblické texty vydávají jasné svědectví o tom, že hříchem Sodomy byla pýcha a nepohostinnost.¹⁰⁴ Také Marin a ostatní pro-gay „teologové“ se odvolávají na Baileyho a Boswella. Stott ovšem nevnímá Baileyho závěr jako vyčerpávající a souhlasí pouze s tím, že homosexuální jednání nebylo jediným důvodem zničení Sodomy.¹⁰⁵

U textů z Levitiky se Bailey zdráhá uvěřit tomu, že by se tyto dva zákazy, jmenovitě Lev 12,22 a 20,13, vztahovaly k běžnému homosexuálnímu aktu mezi muži, a nikoli spíše k rituálním či jiným aktům provozovaným v rámci náboženského kultu.¹⁰⁶ Coleman tvrdí přesně to, co Bailey popírá. Kontext textů z Levitiky se zabývá rituální čistotou a homosexuální akty jsou zde jasně

¹⁰² Z 943 výskytů hebr. slova znát (jada) se pouze 10 vztahuje k pohlavnímu styku.

¹⁰³ BAILEY, D., *Homosexuality and The Christian Western Tradition*, r. 1955, s. 4

¹⁰⁴ BOSWELL, J., *Christianity, Social Tolerance, and Homosexuality*, r. 1980, s. 94

¹⁰⁵ STOTT, J., *Homosexuální partnerství?*, r. 1998, s. 18

¹⁰⁶ BAILEY, S., *Homosexuality and The Christian Western Tradition*, r. 1955, s. 35

chápany jako modloslužba.¹⁰⁷ Někteří vykládají texty z Levitiků a Soudců 19 jako porušení požadavku čistoty, spíše než jako hřích.¹⁰⁸

Z Novozákonních textů se nejčastěji hovoří o Pavlových textech: Řím 1:21-27 a 1 Cor 6:9-10. Via v souvislosti s těmito texty podotýká, že homosexualita byla ve starověkém řecku výlučně chápána jako nerovnocenný vztah mezi chlapcem a dospělým mužem.¹⁰⁹ Proti argumentu, že homosexualita je proti přirozenosti, svědčí fakt, že homosexuální chování bylo popsáno u více než 450 druhů zvířat.¹¹⁰ Ani text z Judova listu (verše 6 a 7), nepřesvědčili Scanzoniovou a Myerse, kteří nevidí ani v jednom, jak se starozákonních, tak i z novozákonních textů, analogii mezi tím, co texty popisují a dnešním chápáním homosexuální orientace s potencialitou dlouhodobých láskyplných vztahů. Stejnou myšlenkou linii pozorujeme i u Marina. Naproti tomu Gagnona, přestože ve své téměř petisetstránkové obhajobě tradičního křesťanského pohledu o jednoznačné hříšnosti homosexuality na základě svědectví všech výše uvedených starozákonních i novozákonních textů, je hlavním argumentem, svědčícím o nelegitimitě, jak homosexuálního chování, tak i dlouhodobých partnerských stejnopohlavních vztahů, komplementarita muže a ženy na základě prvních třech kapitol knihy Genesis. Jakýkoliv sexuální akt mimo manželství je hříchem. Signifikantním je v tomto smyslu i Ježíšovo

¹⁰⁷ COLEMAN, P., *Christian Attitudes to Homosexuality*, r. 1955, s.

¹⁰⁸ Dan O. Via se domnívá, že tyto starozákonné texty se vyjadřují o homosexualitě, jako o určitém druhu nečistoty. Nemůže být řeč o homosexualitě, jak ji chápe dnešní západní společnost. Navíc zákony o čistotě byly Novým Zákonem anulovány.

DAN, O., GAGNON, R., *Homosexuality and the Bible*, r. 2003, s. 8-9

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 11

¹¹⁰ BAGEMIHL, B., *Biological Exuberance: Animal Homosexuality and Natural Diversity*, r. 1999

vyjádření ohledně manželství v Markově evangeliu¹¹¹ a teologie apoštola Pavla.¹¹²

4.2. Homosexualita ve vztahu ke křesťanské spiritualitě

Podle Marina nás křesťanská víra volá k tomu, abychom žili zřetelně odlišně uprostřed kultury, do níž jsme Bohem vsazeni. Toto jedinečné povolání může být charakterizováno jedním slovem – láska.¹¹³ Teolog Francis Schaeffer věřil, že je to právě láska, jako nesmazatelné znamení, které mají křesťané nosit tak, aby to bylo vidět: „Pouze podle tohoto poznávacího znamení svět ví, že křesťané jsou křesťany, a že Ježíš byl seslán svým otcem.“¹¹⁴ Z tohoto důvodu nepředstavuje homosexualita pro mnohé žádnou překážku pro křesťanský život. Důležité jsou hodnoty, které jako křesťané vyznáváme, jinými slovy, jak žijeme. Důležitější je změna našeho nitra a charakteru. Tak to alespoň vidí mnozí zastánci „křesťanského gay hnutí“. Z homosexuálních vztahů udělají analogii vztahů heterosexuálních s tím, že i zde platí požadavek mravní čistoty a věrnosti – tedy jeden partner na celý život. Jak ale mnozí správně namítají, měli bychom si klást otázku, jestli o tohle skutečně jde v homosexuálních

¹¹¹ Podle Gagnona se v Markově evangeliu 10:1-12 Ježíš jasně odvolává na důležitost Genesis 1-2.

GAGNON, R., *The Bible and The Homosexual Practise*, r. 2001, s. 193

¹¹² Gagnon sleduje, jakým způsobem se apoštol Pavel ve svých listech odkazuje na řád stvoření v Gen 1-2 a má zato, jak mezi Ježíšem v Markově evangeliu, tak v Pavlových listech existuje korelace v uznání konečné autority Genesis, jako božního řádu pro manželství.

GAGNON, R., *The Bible and Homosexual Practise*, r. 2001, s. 291-294

¹¹³ MARIN, A., *Love is An Orientation*, r. 2009, s. 186

¹¹⁴ SCHAEFFER, F., *The Mark of the Christian*, r. 2006, s. 59

vztazích. Mnozí v homosexuálních vztazích nevidí analogii vztahů heterosexuálních, naopak vnímají homosexuální životní styl jako alternativní životní styl, který se vymyká křesťanské spiritualitě. Pro holandského psychologa, jako jednoho z mnohých, je to pokus smířit nesmiřitelné.¹¹⁵ Gay spiritualita je podvod, sebeklam: „vyvěrající z velké části z dětských, na sebe zaměřených představ, které nemají nic společného s objektivním obsahem víry. To, co někteří homosexuálové přesto chápou jako jejich *povolání* ke kněžství, je spíše to, že je přitahuje způsob života, který je emocionálně vděčný, ale zaměřený primárně na sebe sama...“¹¹⁶ A opět se vracíme k tématu uznání či neuznání gay identity. K Van den Aardwegovi se přidává Payneová: „nic jako lesbická žena nebo homosexuál neexistuje, existují pouze ti, kteří jsou odděleni od *nepotrzených* částí sebe sama.“¹¹⁷ Homosexualita je tedy v těchto případech nahlížena jako sexuální neuróza, nemoc, která se musí léčit. Pokud je to ale pouze nemoc, pak by nebyla řeč o nekompatibilitě s křesťanským životem. Nemocní lidé nejsou vyloučeni z křesťanských společenství. Ostatně ani pro Gagnona neznámá jeho razantně odmítavý postoj k homosexualitě to, že by tyto lidé neměli mít podíl na životě v církvi. Má to však jednu výraznou podmínku, stejně jako u většiny oponentů gay partnerství – musí sexuálně abstinovat nebo žít v heterosexuálním manželství. Druhá volba je ostatně mocným svědectvím např. Bergnera, který se prohlašuje za bývalého homosexuála a nyní má dvě děti se svou manželkou nebo bývalého gaye Pertruita, člena „PCM“, který je taktéž ženatý. Hauerwas však namítá, že nevidí důvod k tomu, aby se na homosexuální partnerství nemohlo nahlížet jako na analogii těch heterosexuálních a přitom má na mysli morální aspekt takového přístupu.¹¹⁸ Katolická morální teologie se také táže spíše na to, jaké

¹¹⁵ VAN DEN AARDWEG, G., *Terapie Homosexuality*, r. 1997, s. 65

¹¹⁶ Tamtéž, s. 65

¹¹⁷ PAYNE, L., *Crisis in Masculinity*, r. 1995, s. 108

¹¹⁸ HAUERWAS, S., *Sanctify them in the Truth*, r. 1998, s. 119

chování a morální kvality se očekávají od homosexuálně orientovaných osob. Jaká spiritualita se snoubí s homosexualitou a křesťanstvím? Van Den Aardweg vnímá převažující stinnou stránku gay spirituality, která je zavádějící především v tom, že partikulární církevní prostředí může přitahovat narcisistní a nezralý typ zbožnosti, nekompatibilní s křesťanskou vírou a praxí.¹¹⁹ Mnozí gay křesťané vnímají gay spiritualitu jako něco výjimečného, něco co je od většinové křesťanské praxe odlišeno.¹²⁰ Johnson naopak vybízí k takovému typu křesťanské spirituality, kde by byla homosexualita brána jako přednost, a homosexuálové by měli být na svou nonkonformitu a netradiční pojetí křesťanství náležitě hrdí.¹²¹ Přidává se i McNeill, který spojuje hledání sexuálního naplnění v gay sexu s hledáním spirituálního spojení s Bohem.¹²² Pro jiné je zcela podstatné v pojetí křesťanské spirituality to, jakým způsobem se zachází s gay křesťany. Církev by měla podle Dalea Martina pěstovat takovou spiritualitu a učení, které by neutlačovalo druhé (zejména tedy gay komunitu) a nepůsobilo lidem emocionální bolest.¹²³ Podle mého názoru by ovšem církev neměla pěstovat žádnou spiritualitu, alespoň ne

¹¹⁹ Van den Aardweg zde naráží především na skutečnost, že mnohá uzavřená mužská nebo ženská církevní společenství lákají svou atraktivitou také homosexuály a lesbičky a nejde tedy o křesťanskou víru jako takovou, ale spíše o etablování se uspokojení svých tajných chorobných komplexů.

VAN DEN AARDWEG, G., *Terapie Homosexuality*, r. 1997, s. 65

¹²⁰ JOHNSON, T., *Gay Spirituality*, r. 2000, s. 14-15

¹²¹ Tamtéž. S. 16-18

¹²² MCNEILL, J., *Taking a Chance on God*, r. 1988, s. 32

¹²³ Orig: „Any interpretation of scripture that hurts people, oppresses people, or destroys people cannot be the right interpretation, no matter how traditional, historical, or exegetically respectable. There can be no debate about the fact that the church's stand on homosexuality has caused oppression, loneliness, self-hatred, violence, sickness, and suicide for millions of people. If the church wished to continue with its traditional interpretation it must demonstrate, not just claim, that it is more loving to condemn homosexuality than to affirm homosexuals. Can the church show that same-sex loving relationships damage those involved in them? Can the church give compelling reasons to believe that it really would be better for all lesbian and gay Christians to live alone, without the joy of intimate touch....It is really more loving for the church to continue its worship of *heterosexual fulfillment* (a nonbiblical concept, by the way) while consigning thousands of its members to a life of either celibacy or endless psychological manipulations that masquerade as healing?“

MARTIN, D., *Biblical Ethics and Homosexuality*, r. 1996, s. 130-131

v univerzálním smyslu. Církev by měla pěstovat své partikulární tradice a nechat tyto tradice i odlišné pojetí spirituality mluvit a o oslovovat lidi i společnost, stejným způsobem, jako to dělá samotné evangelium, které koneckonců zasahuje do všech oblastí lidského života a často taky velmi razantním způsobem.

Je mi blízké vyjádření C. S. Lewise, který o homosexualitě hovoří jako o určitém druhu soužení, které však v sobě ukrývá povolání a otevírá velké možnosti, aby se boží skutky plně projevíly, jak to ilustruje na příběhu z Janova evangelia 9, 1-3.¹²⁴

5. Fenomenologie „objetí“ podle Miroslava Volfa

V dokumentárním filmu z roku 2007 „For the Bible tell me so“, se ocitáme tváří tvář emocionálnímu konfliktu mezi křesťanskými fundamentalisty a gay komunitou. Gay komunita musela a stále ještě občas musí trpět psychickým nátlakem, který je na ní vyvíjen některými konzervativními proudy křesťanů. Na konci tohoto dokumentu je záběr na protestující křesťanskou rodinu před budovou křesťanské organizace, věnující se rodinám – „Focus on the Family“. Rodiče, kteří podporují svého homosexuálního syna, který je patřičně hrdný na to, že je gay, přišli spolu s ním vyjádřit svůj hluboký odpor proti těm, kteří

¹²⁴ Orig: „...our speculations on the cause of the abnormality are not what matters and we must be content with ignorance. The disciples were not told why (in term of efficient cause) THE MAN WAS BORN BLIND (Jn. IX 1-3): only the final cause, that the works of God should be manifest in him. This suggests that in homosexuality, as in every other tribulation, those works can be made manifest: every disability conceals a vocation..“

VANAUKEN, S., *A Severe Mercy*, r. 1987, nedohledáno

způsobují tak mnohá a hluboká psychická zranění lidem s homosexuální orientací. Byli jen jednou z tisíců protestujících rodin. Protest ovšem klidný nebyl – ti, kteří obviňují z nenávisti, jsou sami touto nenávistí naplněni hněvivým způsobem. Od svých patnácti let, kdy jsem konvertoval ke křesťanství, už tehdy jako „hrdý gay“, jsem byl postaven před volbu, před kterou jsou postaveni tisíce lesbiček a gayů na celém světě – asimilace nebo exkluze. „Naštěstí“ se v církvi vždy najdou ti, kteří nevnímají věci černobíle a nepotřebují rozdělovat lidi do různých kategorií, zejména tedy do dvou základních – ti, co jsou s námi a ti, co jsou proti nám. Překonání této vylučovací polaroty pokládám za skutečnou výzvu pro soudobé křesťanství. Není to však výzva jen pro křesťanské fundamentalisty, jakkoli to zní politicky korektně, ale stejně tak pro gay křesťanská hnutí. K překonání této vylučovací polaroty jsem si vybral koncept „fenomenologie objetí“ podle Miroslava Volfa z mnoha důvodů. Volf se nikde ve svém díle implicitně o homosexualitě nezmiňuje, ale podle mého názoru vytváří křesťanskou názorovou základnu, na jejímž základě je možné vytvořit prostor pro jinakost při udržení si vlastní identity a pěstování partikulárních tradic. Volf se vzdává jedné univerzální, násilím prosazované pravdy a paternalistického postoje církvi, což je pro moji práci zcela zásadní. Alespoň takovým způsobem chápu jeho teologickou reflexi. „Vůle vydat sebe sama druhým a *přijmout* je, poopravit svou vlastní totožnost tak, aby mohl vzniknout prostor i pro ně, je něco, co musí mít přednost před každým naším soudem o nich, vyjma toho, který je identifikuje v jejich lidství. Vůle k objetí předchází jakékoli *pravdě* o těch druhých a jakékoli interpretaci jejich *spravedlnosti*. Taková vůle je naprosto nekritická a zcela neměnná, v ní je překonáno morální dělení našeho sociálního světa na *dobré a zlé*.¹²⁵

¹²⁵ VOLF, M., *Odmítnout nebo Obejmout?*, r. 1996, s. 39

Objetí jako epistemologický postoj, nám slouží podle Volfa k lepšímu pochopení jádra křesťanské víry – do jehož centra staví Volf teologii kříže (ukřížování a vzkříšení Ježíše Krista), kdy jsme schopni a ochotni udělat místo ve svých společnostech pro jinakost bez toho, aniž bychom se zbavovali své vlastní partikulární tradice, do níž jsme vsazeni. Důležité zde je to, aby naše osobní i kulturní identity byly zachovány.

5.1. Zamítnutí exkluzivismu v „Ex gay“ i „Pro gay“ hnutí

„Exkluzivistický charakter mají neproniknutelné bariéry, jež brání tvořivému setkávání s druhými. Ty jsou buď důsledkem vyhnání nebo lhostejnosti.“¹²⁶Volf chápe exkluzivismus jako krajní vyloučení druhých z našich životů, kdy se z nich stávají méněcenné bytosti, jež je třeba asimilovat, učinit z nich to, co jsem já, nebo je mému já podřítit.¹²⁷V historii bylo takovýmto způsobem zacházeno s jedinci, kteří se nějakým způsobem hlásili ke své gay identitě. Ve spojených státech je to stále velice bouřlivé téma,¹²⁸kde se na politické úrovni odehrává boj, který vedou aktivisté a lobisté k ochraně gay komunity a posílení jejích práv. Naopak konzervativní křesťané se obávají demoralizujícího vlivu na společenskou morálku schválením a tolerováním homosexuálního způsobu života.¹²⁹Důsledkem takového ražení pak často

¹²⁶ VOLF, M., *Odmítnout nebo Obejmout?*, r. 1996, s. 79

¹²⁷ Tamtéž., s. 79

¹²⁸ V literatuře i na webových stránkách se hovoří o tzv. „The Great Debate“

¹²⁹ Gagnon se obává procentuálního nárůstu těch, kteří se budou identifikovat jako gayové, kvůli razantní politice gay aktivistů, kteří vybízejí všechny mladé, hormonálně zmatané lidi, aby se nestyděli za svůj „coming out“. Hovoří také o neblahém zdravotním důsledku

bývá, že jakákoliv snaha křesťanů o „pomoc“ homosexuálně orientovaným osobám žít čistý křesťanský život, končí nařčením ze strany gay křesťanů, lobistů a aktivistů z „tmářství“ a honu na čarodějnice – z homofobie.

„Moderní politika je občanská válka, vedená momentálně jinými prostředky.“¹³⁰Smith hovoří otevřeně o „homosexualizaci“ naší kultury. Tím myslí sice tu americkou, nicméně, to co popisuje, se vztahuje na celou západní civilizaci. Podle něj se kvůli gay propagandě hroutí základní mravy naší společnosti.¹³¹Satinover vidí za normalizací homosexuální orientace Americkou Psychiatrickou Asociací gay politické lobby,¹³²a navíc ztotožňuje homosexuální hnutí s rozmachem pohanství a hedonizací naší kultury.¹³³Leanne Payneová na svých konferencích ztotožňuje politickou pravici s křesťanským světonázorem¹³⁴ a levé politické křídlo s „bezbožníky“.¹³⁵Marin, podobně jako gay aktivista Dale, vybízí konzervativní křesťany, aby se vzdali svých konzervativních názorů ohledně homosexuality. Jak podotýká Gagnon: láska k homosexuálně orientovaným osobám neznamená vzdát se nároků na morální křesťanský život dané komunity.¹³⁶ Láska je spojená i s napomínáním, což se zřejmě u Marina a Dalea vylučuje. Alespoň tedy v otázce sexuální morálky, což je však nezanedbatelná část křesťanské etiky. Je zřejmé, že pro gaye a lesbičky je tato binární politika nesmírně traumatizující a v konečném důsledku jsou to jednotlivci, kteří trpí nejvíce tím, že se prakticky nemohou rozhodnout pro

homosexuálního způsobu života a v neposlední řadě o morální degradaci. Gagnon na základě biblické exegeze přirovnává homosexuální chování k incestu.

GAGNON, R., *The Bible and Homosexual Practise*, r. 2001, s. 471

¹³⁰ MACINTYRE, *Když končí ctnosti*, r. 1984, s. 253

¹³¹ SMITH, L., *Hnutí Homosexuálů*, r. 1993, s. 24

¹³² SATINOVER, J., *Homosexuality and the Politics of Truth*, r. 1996, s. 32

¹³³ Tamtéž, s. 234

¹³⁴ Židovsko-křesťanský světonázor – jediný správný křesťanský pohled a biblická interpretace. Payneová, Satinover i Bergner

¹³⁵ Pastoral Care Ministries, Daltsen – Holland, conference 2008

¹³⁶ Parafráze

GAGNON, R., *The Bible and Homosexual Practise*, r. 2001, s. 470

etablování se v partikulární tradici a pěstovat svůj psycho-spirituální vývoj, aniž by nebyli nálepkováni buď jako pro-gay, což představuje politicky korektní názor (nicméně stále sekulární) nebo ex-gay, čímž je na ně kladen nesmírný tlak, jelikož oni jsou ti „svědci“, kteří mají ukázat světu, že Bůh z homosexuality uzdravuje, nebo se ke své gay orientaci klidně přihlásí, ale praktikují celibát. Taky je ještě možnost, že o své orientaci nehovoří a k žádnému postoji se zatím nerozhodly. Ať už se ocitají na jakémkoli poli názorového spektra, stále se všechno točí kolem sexuální orientace, která se stala zdrojem boje o politickou moc. Podle mého názoru je zde řešení právě ve Volfově „fenomenologii objektů“. Pro Volfa platí, že: „soud, který odmítání označuje za zlo a diferenciaci za pozitivní přístup, není tak sám o sobě žádným exkluzivismem. Naopak, takový soud je počátkem boje proti odmítání.“¹³⁷ Přičemž bez diferenciaci není možné prožívat vlastní totožnost – tedy vlastní identitu. Mít vlastní identitu, své názory, hlásit se k nějaké určité tradici a projevu křesťanské víry je základním východiskem pro „zdravé“ soudy. Kdo je ovšem oprávněn nebo schopen vynášet neexkluzivistické soudy? Podle Volfa to umožňuje pouze decentralizované já, soustředěné v Kristu.¹³⁸

¹³⁷ VOLF, M., *Odmítnout nebo Obejmout?*, r. 1996, s. 81

¹³⁸ „V procesu one decentralizace neztratilo lidské já svůj střed, ale přijalo střed nový, jenž ten vlastní starý proměnil a zároveň obohatil. Nová centralizace nemá za následek sebezapíravé popření vlastního já, jež se v Kristově já rozpouští, a proto vlastně legitimuje jiné takové rozklady sebe sama – v *otci*, v *manželovi*, v *národě*, v *církvě* apod. Naopak, nové soustředění ustavuje nejnáležitější a nedobytný střed, který tomuto já umožňuje postavit se lidem a institucím, jež mu mohou hrozit zdušením.“

Tamtéž, s. 83

5.2. Odstup i přináležitost jako výzva pro církve

Mám na mysli především odstup a přináležitost ve vztahu ke kultuře, ve které žijeme a kterou jsme formováni. Jak říká Volf: „v jistém důležitém ohledu jsme se svou kulturou totožní.“¹³⁹ Pokud jsme však až příliš totožní, pak se domnívám, že se naše křesťanství stává spíše prosazováním určitého kulturního stylu nebo politického názoru. Jak dodává Niebuhr, není to tak dávno, kdy: „církve táhla dělicí čáru mezi bílými a barevnými tak pronikavě, že její evangelijní zvěst o bratrství Židů a Řeků, otroků a svobodných, bílých a černých působí někdy jako trpká ironie a jindy naráží na uši neuvědomělého pokrytectví, někdy je však v ní i hořký pláč pokání.“¹⁴⁰ Nemůže pak být žádným překvapením, že: „dodnes má mnoho černých baptistů a metodistů blíž k černým muslimům než k bílým spolukřesťanům.“¹⁴¹ Mnoho gay křesťanů vnímá větší přináležitost ke gay hnutí než ke křesťanství samotnému. A naopak mnoho konzervativních křesťanů v USA považuje politickou pravici za totožnou s křesťanskou církevní komunitou. Jaké druhy postoje k „druhým“ předpokládá křesťanská interpretace kulturní identity a jakou pospolitostí musí církve být, aby za takovými postoji mohla stát? Pro Volfa pravý odstup od určité kultury neznamená vytržení z této kultury. Spíše je to tak, že jsme v odstupu, ale stále přináležíme k tomu, z čeho jsme poodstoupili. „Přináležitost bez odstupu ničí, odstup bez přináležitosti zase izoluje.“¹⁴² Aby se mohly střetávat názory a zkušenosti, které si jsou ideologicky a kulturně vzájemně nepřístupné a které se snaží jiné názory a zkušenosti od sebe vzdálit

¹³⁹ VOLF, M., *Odmítnout nebo Obejmout?*, r. 1996, s. 46

¹⁴⁰ NIEBUHR, R., *Společenské zdroje církevního stranictví*, r. 1954, s. 263

¹⁴¹ VOLF, M., *Odmítnout nebo Obejmout?*, r. 1996, s. 47

¹⁴² Tamtéž, s. 61

nebo je potlačit, nestaví je postavit pouze vedle sebe, jak to navrhuje Said.¹⁴³ Potřebujeme „rozšířené myšlení“, které zapadá do mozaiky „teologie objetí“ od Volfa. Rozšířené myšlení znamená schopnost pohledy obrátit a argumentovat z pozice protivníka – naslouchat hlasu toho druhého.¹⁴⁴ „Nejdůležitějším teologickým důvodem pro praktikování *dvojího vidění* není Ježíšův příklad, ale vnitřní logika teologie kříže. Bůh na kříži vytvořil sám v sobě prostor pro druhé – bezbožné druhé – a otevřel svou náruč, aby je uvítal. Proto pokládám praktikování *dvojího vidění* za *epistemologickou stránku víry v Ukřižovaného*.¹⁴⁵

6. Diskuze

Během posledních padesáti let můžeme pozorovat několik fází, či pozic, kterými se nazíralo na homosexualita. V dnešním křesťanství jsou všechny tyto pozice přítomné zároveň. To je důvod, proč jsou názory napříč spektrem křesťanských tradic natolik pluralitní.¹⁴⁶ Do roku 1960 nahlížela křesťanská komunita na homosexualitu jako na jasný hřích s vlastní osobní odpovědností. Po roce 1960 se začíná v křesťanské literatuře (zejména protestantské)

¹⁴³ SAID, E., *Kultura a Imperialismus*, r. 1993, s. 33

¹⁴⁴ Volf si vypůjčuje praxi „rozšířeného vidění“ od Benhabibové a Arendtové.

BENHABIB, S., *Situování Subjektu*, r. 1993, s. 9

¹⁴⁵ VOLF, M., *Odmítnout nebo Obejmout?*, r. 1996, s. 242

¹⁴⁶ TOULOUSE, M., *Muddling Through: The Church and Homosexuality*, r. 2000, s. 21-24

objevovat dělení praxe a samotné orientace, přičemž praxe je hříšná, orientace nikoliv. Na tomto tvrzení staví dodnes ex-gay hnutí. Ve své práci jsem se téměř výhradně zmiňoval o „Pastoral Care Ministries“. I když nelze „PCM“ označit jako organizaci, jejímž hlavním zájmem by byla reparativní terapie, je v tomto, charismaticky laděném, pastoračním křesťanském přístupu, dávám velký důraz na uzdravení ze sexuálních „neuróz“. Sama zakladatelka, Leanne Payneová, vychází z myšlenkového světa C. S. Lewise a svým vytříbeným umem, spojuje ve svém díle katolickou, anglikánskou a protestantskou tradici. Svými knihami a konferencemi inspirovala mnoho dalších, kteří se později angažovali v ex-gay hnutí. Jména jako Bergner, Comiskey, Satinover, kterými se honosí většina reparativních terapií v křesťanském kontextu, jsou s Leanne Paynovou přímo spojena. I ve svých knihách, či konferencích se na ní často odkazují. Reparativní terapie podle Leanne Paynové a jejích příznivců, je postavena na předpokladu, že neexistuje nic, jako homosexuální orientace. Osoba, trpící touto „sexuální neurózou“ může být „vyléčena“ skrze modlitbu a uzdravení vzpomínek. Zjednodušeně řečeno: při uzdravení vzpomínek, dochází k napravení všech kritických vývojových momentů v životě jednotlivce, díky kterým se „sexuální neuróza“ vyvinula. K tomu dochází skrze modlitbu. Většina gayů a lesbiček, kteří se rozhodnout touto terapií projít, se necítí dobře jako gayové a lesbičky a možná hlavním důvodem je, že jejich sexuální projevy nejsou koherentní s jejich spiritualitou, či křesťanskou tradicí. Od roku 1974, kdy Americká Psychiatrická Asociace vyškrtla homosexualitu ze seznamu nemocí, se dostávají více ke slovu gay aktivisté a lobisté. Začínají se také ozývat první gay křesťané. Jak však podotýká Gagnon, neznamenalo by to, že na homosexualitě, či jejich projevech je všechno úplně v pořádku.

Ozývají se i hlasy, které prezentují Myers a Scanzoniová, kteří obhajují potřebu gay manželství. Oba tvrdí, že tato instituce by ve své podstatě vlastně utužila heterosexuální manželské svazky. Pro konzervativní křesťany by tato

možnost naopak ohrozila manželství, jak jej známe a morálku ve společnosti vůbec. Tyto názory, ať už pro-gay orientované nebo proti, pramení většinou ze způsobu biblické interpretace. Můžeme najít velmi přesvědčivé biblické exegeze, které dokazují odmítavý postoj křesťanských Svatých Písem k homosexualitě, jako jsou exegetické práce Gagnona, i práce, které si naopak propůjčují gay aktivisté, jako liberálnější interpretace O. Via, Helminiaka či Boswela. Hauerwas či Grenz pozvedají intelektuální úroveň diskuze o homosexualitě, jejich postřehy jsem ve své práci vícekrát citoval. Nemají jasný názor, ani se nepřidávají k jednomu, či druhému táboru, zato dokáží klást správné a hloubavé otázky.

Marin se svým novátorským přístupem, kdy se snaží postavit most mezi gay komunitou a církví, se mi zdál dlouhou dobu jako nejvyváženější postoj a jako určité řešení. Podle mého současného názoru, se ale Marin příliš „přidal“ na jednu stranu. Stal se spíše obhájcem gay komunity. Tohoto postřehu nabyl i Gagnon, který dokonce vydal na svých internetových stránkách prohlášení ohledně Marinovy knihy a přístupu k této debatě. K této práci zde v prvních kapitolách odkazují. Gagnona však podezírám s nedostatečného zájmu o Marinovu sociálně-církevní politiku. Sám se totiž přiznává, že začal číst Marinovu knihu pátou kapitolou. V čem tedy může Marin do diskuze přispět? Domnívám se, že přispět může, a to zejména v tom, že jeho snaha postavit most mezi gay komunitou a fundamentálními křesťany je jednoznačně dobrým pokusem a správným směrem k dialogu. Kladu si však otázku, zda-li to nejde udělat lépe. Marin totiž vybízí konzervativní křesťany, aby se vzali svého paternalistického přístupu. To zní samo o sobě jako dobrý nápad, kdyby zde však neplatil předpoklad, že i konzervativní křesťané jsou doma v určité tradici. Jestliže chceme, aby se jedna skupina přizpůsobila druhé, tak dochází k asimilaci. A to pokládám za nesprávné. Je pravda, že k takovéto asimilaci dochází, když konzervativní křesťané nutí gaye a lesbičky, aby žili v celibátu

nebo zápasili o uzdravení. To podle mého názoru není dostatečný přiblížením a ani to nereflektuje Volfovu „fenomenologii objetí“, která je mým hlavním východiskem pro zdravý a plodný dialog pro konflikty a mocí zmítanou církev. K asimilaci ovšem dochází taktéž, když obviníme všechny ty, kteří gay jedince žádným způsobem nepohanějí, ale mají své určité biblické předporozumění a drží se své křesťanské tradice, která homosexuální soužití vylučuje, z homofobie. Tím vlastně říkáme, že musí svou tradici upravit či pozměnit nebo se jí zřeknout. Ale já si ptám: ve jménu čeho se jí zřeknout? Ve jménu prospěchu gay komunity? Proč by gay komunita potřebovala vytvořit jeden mocenský světový názor, kde by všechno, co by tomuto názoru odporovalo, bylo považováno za politicky nekorektní? Protože by tím měla zaručena větší práva. Pak by ale byli stigmatizováni všichni ti, kteří se sami rozhodli etablovat se v partikulární křesťanské tradici a praktikují určitý typ křesťanské zbožnosti. Proto se domnívám, že Marinův, i když šlechetný pokus, neřeší konfliktní situaci, kdy dochází k traumatizování gay komunity, jak těch, kteří jsou pro-gay, tak ty, kteří se s gay hnutím či identitou jako takovou, nechtějí identifikovat. Proto se domnívám, že Volfova „fenomenologie objetí“ jako epistemologický postoj, je výzvou pro soudobou církev. Volfovo „objetí“ ruší celý totalitární projekt centralizace, homogenizace a kontroly s jeho univerzalistickými ambicemi. Vyhláší boj proti všem „ismům“ pomocí jednoho jazyka víry.¹⁴⁷

¹⁴⁷ Volf zde používá syntézu 11. kapitoly knihy Genesis a novozákonní Skutky apoštolů 2. kapitoly

7. Závěr

Domnívám se, že jakákoliv snaha o totalitární projekt centralizace, homogenizace a kontroly, ke které dochází při boji o politickou moc ať už gay komunitou či konzervativními křesťany, je popřením toho, co ve skutečnosti křesťanství chce prezentovat světu. Místo oddanosti vlastní při bychom se měli postavit na teologii kříže a praktikovat Volfovo „objetí“, které neguje univerzalistické ambice. Jakékoliv univerzální „shromáždění“ je ve Volfově teologii viděno jako represivní.¹⁴⁸ „Nebudou-li zachovány rozdíly, multicentrálnost a život na zemi v její plné šíři, zavládne násilí ohánějící se *právem*, jehož jediným účelem je udržení homogenizující věže.¹⁴⁹ Za tuto *homogenizující věž*, řečeno Volfovým teologickým jazykem, pokládám veškeré snahy gay křesťanů, či pro-gay hnutí o „homofobizaci“ jakýchkoliv partikulárních tradic či teologií, které nepodporují či přímo neschvalují stejnopohlavní manželské svazky. Jak říká Václav Klaus: „Ochranu zasluhuje homosexualita i svoboda slova.“ Prezident se u příležitosti první pražské Gay Pride vyjádřil ve smyslu, který je podobný tomu, co jsem právě formuloval výše zmíněnou „homofobizaci“: „Homosexualitu ano, homosexualismus nikoliv.¹⁵⁰ Klaus hájí svobodu slova, a tak implicitně naznačuje, že akcí typu Gay Pride a především tím, že kdokoli tuto akci nepodporuje, tak je nařčen z homofobie, je vytvářen politicko-společenský tlak. Stejně tak je *homogenizující věží* i každé jednání křesťanů, které vede k asimilaci, či exkluzi homosexuálně

¹⁴⁸ Volf zde vychází z Bruegemannovy teologie, který na základě výkladu příběhu o Babylónské věži, vykládá „rozptýlení“ jako Bohem požehnáno, schváleno a chtěno.

BRUEGEMANN, W., *Genesis, A Bible Commentary for Teaching and Preaching*, r. 1982, s. 98

¹⁴⁹ VOLF, M., *Odmítout nebo Obejmout?*, r. 1996, s. 255

¹⁵⁰ http://zpravy.idnes.cz/ani-ja-necitim-hrdost-nad-pochodem-gayu-zastal-se-prezident-hajka-pxy-/domaci.aspx?c=A110805_151804_domaci_jw

orientovaných osob, pouze na základě jejich sexuální orientace či identifikace s touto orientací. Jak je možné ilustrovat na případu republikánky Sally Kernové, která je jen jedním z mnoha příkladů takových politických konfliktů, jde o boj našich vlastních tradic a prosazování našich vlastních zájmů.¹⁵¹ Jsou-li, podle Volfa, naše osobní či skupinové zájmy přednější, než pravda, pak připravujeme půdu pro násilí.¹⁵² Co je však pravda a jak ji objevíme? „Naším společným úkolem není ani tak objevení pravdy, která se skrývá mezi protichůdnými názory, jako osvojení takového já, jež by se už nevyhýbalo a neunikalo pravdě, s níž se neodbytně střetáváme.“¹⁵³ Pravda ve Volfově teologii totiž není univerzální a před každým univerzálním pojetím pravdy Volf varuje: „...nárok na univerzální pravdu totiž často slouží k ospravedlňování zcela partikulárních zájmů.“¹⁵⁴ Ve středu by tedy mělo být evangelium a střed našeho já v Bohu, který otevírá svou náruč jinakosti. Toto objetí jako epistemologický postoj však neznamená vzdání se svých partikulárních tradic ani své osobní identity. Diskuze o homosexualitě se proto může efektivně odehrávat pouze v kontextu našich tradic. Ke vztahu ke gay křesťanům to bude tedy znamenat respekt a „praktikování dvojího vidění“. Měli bychom se snažit potkat je tzv. v jejich chápání sebe sama, jak to navrhovala Gilliganová. Pro Marinovo „pozvednutí konverzace“ je toto „vyjítí“ za hranice sebe sama příznačné. Dalo by se říci, že Marin požaduje, abychom „vzkouzli“ do světa GLBT komunity, ale podle mého názoru, se této myšlenky drží příliš křečovitě. Marin totiž nevybízí gay komunitu, aby udělala ten samý vstřícný krok směrem ke konzervativním křesťanům.

¹⁵¹ Kauza S. Kernové v USA je jenom jedna z mnohých kauz, kde jde prakticky o totéž. Kernová se srovnala r. 2007 potenciální legalizací homosexuálních vztahů s větší hrozbou pro americkou společnost, než pro ní představuje terorismus. Byla obviňována gay aktivisty z celého světa.

¹⁵² VOLF, M., *Odmítnout nebo Obejmout?*, r. 1996, s. 303

¹⁵³ Tamtéž, s. 285

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 273

Dochází zde k černobílému vidění, kde jakákoliv křesťanská tradice, která neuznává stejnopohlavní svazky, ale nemá ve svém repertoáru žádnou formu dysfemismu, je označena za viníka a nepřítele, kterého je nutno „napravit“. Souhlasím s Marinem v tom, že velká část viny leží na tradičních křesťanských komunitách, ale domnívám se, že Marin pouze převrací pomyslné váhy sil. Sympatizuje s gay komunitou a gay teologií do té míry, že neponechává žádnou možnost pro ty, kteří se rozhodli být součástí ex-gay hnutí a etablovat se v jedné z konzervativních, či charismatických křesťanských tradic, protože takovýto projev, či způsob víry považují za koherentní jejich spiritualitě. Marinova re-interpretace biblických textů, týkajících se homosexuality, je také až příliš homogenní s gay-teologií. Marinovo „pozvednutí konverzace“ sice získává stále více příznivců a otevřelo brány k širší mezidenominační diskuzi, snad i sekulárně-křesťanské diskuzi, ovšem mám podezření, že se až příliš rychle „vyrovnává“ s ex-gay hnutím a konzervativními křesťany.

Pokud se pokoušíme pěstovat partikulární tradice, pak se nebudeme snažit nějakým způsobem proti ex-gay hnutí bojovat. Důležité je podle mého názoru, aby byla církev otevřená k dialogu, ve kterém by byl přístup ke všem možným informacím. Pokud existují lidé, kteří se se svou sexuální orientací nechtějí smířit a chtějí žít jinak, pak by jim to mělo být umožněno za předpokladu, že ví i o dalších možnostech, které by církev neměla bagatelizovat. Jak se zmiňuje McNeill: „v průběhu historie snad téměř nikdy nebyla církev místem, kde bychom mohli hledat více prostoru pro otevřenost, svobodu a pravdu.“¹⁵⁵ Myslím si, že Volfova „fenomenologie objetí“ nám může posloužit k většímu prostoru pro svobodnou volbu všech

¹⁵⁵ Orig: „Throughout history, we have almost never found the Church to be a place where more freedom, more openness and more preparedness for the truth existed concerning the issue of homosexuality.“

MCNEILL, J., *Freedom, Glorious Freedom*, r. 1995, s. 28

gayů a lesbiček, jakou křesťanskou tradici chtějí následovat, bez toho, aniž by jim hrozily exkluzivistické tendence.

Seznam literatury:

- Bible, Český ekumenický překlad, Česká biblická společnost 1998
- BAILEY, D., *Homosexuality and the Christian western tradition*, London, r. 1955
- BERGNER, M., *Setting Love in Order*, Hamewith books, r. 1995
- BOSWELL, J., *Christianity, Social Tolerance, and Homosexuality*, the University of Chicago, r. 1950
- BYNE, W., PARSONS, B., *Human Sexual Orientation*, New York, r. 1993
- COMISKEY, A., *Persuing Sexual Wholeness*, Creation House, r. 1989
- COPELAND, P., HAMER, D., *Geny a Osobnost*, Portál, r. 1998
- COZZENS, B., *Osvobodit celibát*, Benediktinské arcidiákonství, Praha 2008
- DOBSON, J., *Manželství a sexualita*, Nová Naděje Brno, r. 1993
- ELIADE, M., *The Sacred and the Profane*, New York, bez vřočení
- FANEL, J., *Gay historie*, Praha, r. 2000
- GAGNON, R., *The Bible and Homosexual Practise*, Abingdon Press Nashville, r. 2001
- GRENZ, S., *Welcoming but not affirming*, Nashville, r. 1998
- HAUERWAS, S., *Sanctify them in the Truth*, Nashville, r. 1998
- HENSLIN, E., *Otec a Syn*, Návrat Domů, r. 2003
- HELMINIAK, D., *Co vlastně Bible říká o homosexualitě?*, Praha, r. 1989
- HELMINIAK, D., *The Transcendent Christian*, New York, r. 2007
- ISAY, R., *Being Homosexual*, New York, r. 1987
- JECH, M., *Dějiny křesťanské církve*, Praha, r. 1997
- JONES, S., YARHOUSE, M., *Homosexuality, The Use of Scientific Research in the Church's Moral Debate*, InterVarsity Press, r. 2000
- JONES, S., YARHOUSE, M., *Ex-gays?*, Illinois, r. 2007

JOHNSON, T., *Gay Spirituality*, New York, r. 2000

LAKE, F., *Clinical Psychology*,

MARIN, A., *Love is an Orientation*, InterVarsity Press, r. 2009

MCNEILL, J., *Taking a Chance on God*, Boston, r. 1988

MCNEILL, J., *Freedom, Glorious, Freedom*, Boston, r. 1995

MEDINGER, A., *Growing into manhood*, A shaw book, r. 2000

MCQUILKIN, ROBERTSON, *Biblical Ethics*, Illinois, r. 1989

MYERS, D., SCANZONI, L., *What God has joined together, the Christian Case for Gay Merriage*, Harper San Francisco, r. 2005

NICOLOSI, J., *Reparative Therapy of male Homosexuality*, Hamewith books, r. 1991

NOUWEN, H., *Zraněný ranhojič, Návrat Domů*, r. 1972

PAYNE, L., *Uzdravující Přítomnost*, Návrat Domů, r. 2008

PAYNE, L., *Uzdravení duše Boží přítomností*, Návrat Domů, r. 2007

PAYNE, L., *Naslouchající Modlitba*, Návrat Domů, r. 2010

PAYNE, L., *Skutečný a Přítomný*, Návrat Domů, r. 2006

PAYNE, L., *Crisis in Masculinity*, Baker books, r. 1995

PAYNE, L., *The Broken Image*, r. Baker books, r. 1996

PRAGER, D., *Judaism, Homosexuality, and Civilization*, r. 1990

LEVAN, CH., *Homosexuality and Sin*, r. 1990

LEWIS, C., S., *Bůh na lavici obžalovaných*, Návrat Domů

SATINOVER, J., *Homosexuality and the Politics of Thruth*, Baker books, r. 1996

SMITH, L., *Hnutí Homosexuálů, Praha, r. 2004*

STOTT, J., *Homosexuální partnerství?*, Návrat Domů, r. 2000

ŠČEPKOVÁ, M., *Homosexualita, cesta sebetranscendence*, Németh, r. 2002

THOMPSON, M., *Gay Soul*, r. 1995

TŮMA, V., *Problém homosexuality ve světle evangelia*, Praha, r. 1996

- VAN DEN AARDWEG, G., *Terapie homosexuality*, Praha, r. 2003
- VIA, O., GAGNON, R., *Homosexuality and the Bible, two views*, Minneapolis, r. 2003
- VOJTĚCH, P., *Homosexualita a křesťanská antropologie*, Praha, r. 1998
- VOLF, M., *Odmítnout nebo obejmout?*, Vyšehrad, r. 1996
- WARNER, M., *The Trouble with Normal*, New York, r. 1999
- WINK, W., *Biblical Perspectives on Homosexuality*, New York, r. 1979

